

VRNIMO SE V DEŽELNI SVET!

V nedeljo, 14. junija, bomo imeli možnost, da v deželni svet Furlanije-Juljske krajine po petih letih "izgnanstva" ponovno izvolimo svojega predstavnika. Našli ga bomo med kandidati liste Centro popolare riformatore - Ljudska sredina za reforme, ki jo je Slovenska skupnost sooblikovala skupno z drugimi levosredinsko in sredinsko usmerjenimi strankami in gibanji, in sicer z Ljudsko stranko (PPI), Dinijevo listo (LD), Republikansko stranko (PRI) in Demokratično unijo za republiko (UDR). Kot je Novi glas že obširno pisal v svoji prejšnji številki, bo naš glavni kandidat časnikiar in mnogostranski politični in kulturni delavec Ivo Jevnikar, ki bo nastopal bodisi v tržaškem kot v goriškem volilnem okrožju; v videmskem volilnem okrožju pa bo kandidirala mlada beneškoslovenska izobraženka Romina Cencig.

Vodstvo Slovenske skupnosti je s takšno obliko soudeležbe v skorajšnji deželni volilni preizkušnji zelo zadovoljno že zato, ker bo slovenska stranka v njej v mejah možnosti nastopala kot enakopraven politični osebek. Upoštevati je namreč treba, da nova volilna zakonodaja postavlja dokaj visok volilni prag, za slovensko manjšino pa ne predvideva nikake olajšave in toliko manj zjamčenega zastopstva. Zaradi tega je bila Slovenska skupnost prisiljena poiskati partnerje za skupen nastop, sicer bi bila njena udeležba na volitvah brez upa na uspeh. Po razbitju Oljke zaradi odločenosti levih demokratov, da nastopijo s svojo listo, in po pretrganju volilne naveze med tržaškim županom Illyjem in rektorjem videmske univerze Strassoldom, ki je zadalo skorajda smrti udarec Projektu avtonomij, je bilo najbolj naravno, da Slovenska skupnost sklone volilno zavezništvo z levosredinsko in sredinsko usmerjenimi strankami in gibanji, s katerimi je naposled tudi dejansko osnovala Ljudsko sredino za reforme. Da pri tem nastopa kot enakopraven politični osebek, pa se odraža že v dejstvu, da je v skupnem volilnem znaku vključen tudi njen simbol z lipovo vejico.

Drugi razlog za zadovoljstvo so programska izhodišča, s katerimi se predstavlja Ljudska sredina za reforme. Le-ta se zavzema za vsestranski razvoj dežele Furlanije-Juljske krajine, ki naj ohrani oz. okrepi svojo posebno avtonomijo, na novo uredi sistem krajevnih avtonomij na svojem ozemlju ter skuša pridobiti tudi večjo mednarodno vlogo v novi Evropi. V tem smislu govorijo razčlenjeni programski predlogi za institucionalne reforme, za gospodarski razvoj in zaposlovanje, za ustreznejšo ureditev javnega zdravstva in socialnega skrbstva, za pospeševanje šolstva, kulture in športa, kakor tudi za okrepitev odnosov sodelovanja s sosedi.

/ STRAN 2

MARTIN BRECELJ

DAN DRUŽINE NA VRHU SV. MIHAELA

IZ LJUBEZNI ZA LJUBEZEN!

HARJET DORNIK

Špet so se prejšnjo nedeljo mlade goriške družine zbrale, da bi skupno preživele dan v igri, pogovoru in kratki zbranosti. Tokrat so kot vas izbrale Vrh sv. Mihaela in prostore centra Danica, praznik pa so priredile v sodelovanju z domačim mladinskim zborom Vrh sv. Mihaela. Organizatorji, to je Skupina mladih družin, se torej držijo prvotne zamisli iz Cerknice, da zberejo mlade družinske skupnosti vsaj nekajkrat na leto na srečanju čim večjega obsega. Saj se sicer tudi drugače veliko srečujemo ob različnih priložnostih, odnosi med posameznimi družinami so že zelo dobri, vendar čutimo ob tem še močno notranjo potrebo, da utrjujemo medsebojne vezi prvenstveno kot družine. Potrebujemo se, da si izmenjujemo poglede in misli, da nam kdo spregovori o vrednotah, ki naj se uresničujejo med nami, da se otroci in starši skupaj brezskrbno igramo, da preživimo en dan skupaj sproščeno ob že pripravljem kosilu. Taka srečanja se nam zdijo zelo pomembna za utrditve zdrave samozavesti mladih družin, ki stopajo in prevzemajo (pravzaprav so že prevzele) glavno vlogo na prizorišču zamejskega odra. Da so pravi protagonisti, o tem ne more biti nikakršnega dvoma. Kdor izbere življenje, se nujno znajde sredi dogajanja. Za narod, ki biološko in drugače umira, je odločitev za življenje otrok in njihova dobra vzgoja prvenstvena in zdaleč najpomembnejša izbira, ki potisne vse ostale "potrebe" v ozadje. Vredna je vsega priznanja in spoštovanja. Te družine so svoje energije vložile v globlje in zahtevnejše izbire, ki bodo reševale narodovo telo prav v njegovem bistvu. Koliko energij zahtevajo otroci in njihovo zdravo vzgojanje, vedo povedati prav starši in vzgojitelji. Danes je veliko težje vzgajati sredi te

nezdrave, zahrbtnne in zavajajoče družbe. Zato se vedno čudim, da se mediji in drugi krogi tako malo posvečajo in cenijo zahtevno delo staršev in vzgojiteljev po šolah in drugih ustanovah, ki se dan na dan trudijo, da bi ustvarjali boljše humus za naslednji rod, - kot se je izrazil eden od predavateljev. V medijih so ti vidiki premalo poudarjeni. Morda pa ta kolektivna zavest ni niti tako pomembna. Važno je, da smo tu in da prihajamo skupaj. Medsebojni povezanosti moramo prišteti še pomembni vidik, da se na Goriškem uveljavlja trend po večjem številu otrok v mladih družinah in njihovi odgovorni vzgoji. Če znamo prebirati te znake in če je res, da mladi napovedujejo prihodnost in bodoče generacije, smo lahko zelo veseli. Narod v zamejstvu kaže večjo življenjsko silo, vsaj kar zadeva Goriško.

Srečanje mladih družin na Vrhju je potekalo po že preskušeni in posrečeni formuli. Nekateri družine so se zbrale že pri deveti maši v vrhovski cerkvi. Nato je bila za vse pripravljena igra v obliki orientacijskega pohoda z obiskom štirih postojank, razseja-

nih po vasi. Pri igri je sodelovalo okrog 20 družin (40 odraslih in 50 otrok), ki so se razdelile v štiri skupine. Dali so si imena Arnika, Brontozavri, Cicibani in Dihurji. Predvidene vaje spretnosti so bile prirejene za različne starosti otrok in staršev, da so pri eni ali drugi vsi prišli na vrsto, tudi tisti, ki še ne znajo dobro uporabljati nog. Prav vsi pa so morali prečkati "reko". Mladi so se s svojo gibčnostjo še najbolj izkazali. Lepo vzdušje je skalila samo žeja najmlajših zaradi toplega sončnega dne. Le za kroniko naj bo omenjeno, da so z zelo rahlo prednostjo zmagali Brontozavri pred Dihurji. Sprehod in igre so bile zamišljene v tem smislu, da smo se med seboj lahko pogovarjali, menili in se bolj povezali.

Lačne in potne družinske člane je po treh urah čakala dobra in obilna paštašuta s pijsko. Tačas se nam je v centru Danica pridružilo vsaj še drugih deset družin z otroki in skupina domačinov za poldanski del srečanja. Po nastopu domačega mladinskega zbora pod vodstvom Marje Feinig Tavčar je sledil trenutek zbranosti za odrasle,

medtem ko so mlajše prevzeli v oskrbo in se z njimi igrali člani skavtske organizacije. Starši so lahko prisluhnili predavanju-pričevanju dveh zakonskih parov na temo: *Iz ljubezni za ljubezen*. Dr. prof. Angelca in dr. prof. Marko Žerovnik sta govorila podrobneje o tem, kako starši resnično vzgajajo svoje otroke v ljubezni in za ljubezen le s pričevanjem medsebojnega ljubezenskega odnosa. Nada in Tone Kokalj pa sta povedala svoje izkušnje in poglede o tem, kako uskladiti družbenopolitično udejstvovanje s potrebami družinskega življenja. Po predavanju je bil čas še za nogometno tekmo, drugi so plezali ali se pogovarjali. Razšli smo se veseli in hvaležni, da smo lahko skupaj preživeli lep dan.

Starši se zahvaljujemo domačinom za gostoljubje, posebno pa gospe Anamariji za vsestransko pomoč, skavtom za pomoč pri jutranji igri ter za igre z našimi otroki in njihovo varstvo, gospodu Marjanu pa za mašno daritev. Organizatorji pa vas že sedaj vabijo na dan družine, ki bo prihodnje jesen.

02 Janez Povše MANJŠINSKO VPRAŠANJE V NOVI EVROPI

LJUDEM, KI IJH JE PRIZADEL
POTRES, ŽELIMO POMAGATI.
ZATO BOMO TUDI
NA UREDNIŠTVU ZBIRALI
DENAR, KI GA
BOMO POTEM
IZROČILI NAJBOLJ
POTREBNIM DRUŽINAM.

03 Ivan Žerjal / intervju EMIDIJ SUSIČ

05 Matjaž Rustja MLADI LETU 2000 NAPROTI

06 Alojz Tul 50 LET IZRAELSKÉ DRŽAVE

07 Breda Susič IDENTITETA IN MANJŠINA

09 Ivan Žerjal PRIPRAVE NA 36. PRAZNIK ČEŠENJ

10 Iva Koršič MIŠOLOVKA V ŠTEVERJANU

12 Erika Jazbar MARIO QUALIZZA PRIHAJA V ŠPETER

14 KRIŠKI JUSARJI ZA SVOJE PRAVICE

15 Erik Dolhar 75 LET ŠPORTNEGA DRUŠTVA ZARJA

16 Danijel Devetak "KLIČEMO PO LJUBEZNI!"

SVET OKROG NAS

TRST / TISKOVNA KONFERENCA SSK

IVO JEVIKAR KANDIDAT SSK

Ivo Jevnikar je tudi uradno postal kandidat Slovenske skupnosti na bližajočih se deželni volitvah. Kandidaturo je podprl deželni svet stranke na svoji seji v petek, 8. t.m.; na tiskovni konferenci, ki je bila dan kasneje, v soboto, 9. t.m., na strankinem sedežu v Trstu, pa je bila tudi uradno predstavljena.

Kot znano, SSK sodeluje v okviru skupne liste Centro popolare riformatore (po slovensko bi se ime glasilo Ljudska sredina za reforme), ki jo poleg slovenske stranke sestavljajo še Italijanska ljudska stranka, Italijanska republikanska stranka, lista Dini za italijansko prenovno in Demokratična zveza za republiko (slednja združuje pristaše bivšega predsednika republike Francesca Cossiga). Na volilnem znaku skupne liste je prisoten tudi simbol SSK, kar so govorniki na tiskovni konferenci (deželni tajnik Martin Breclj, podpredsednik Marjan Terpin in sam Jevnikar) še posebej poudarili.

Sodeč po njihovih besedah, ima SSK stvarne možnosti, da izvoli svojega predstavnika v deželni svet Furlanije-Juljske

krajine, v katerem je manjkal pet let zaradi novega volilnega zakona, ki ji ni omogočal izvolitve. Breclj, Terpin in Jevnikar so izrekli precej kritičnih pripomb na račun volilnega zakona, ki onemogoča manjšim strankam prisotnost v deželni svet in ki ne omogoča niti zajamčenega zastopstva manjšin, čeprav ima dežela poseben statut ravno zaradi prisotnosti le-teh. Tudi skupen nastop vseh političnih sil Oljke, ki ga je SSK predlagala od vsega začetka, je propadel zaradi zadržanja Levih demokratov, ki so šli svojo pot, propadlo pa je tudi zavetništvo z listo Projekt avtonomij zaradi umika tržaškega župana Illyja. Na koncu se je ponudila priložnost kandidirati na skupni listi Ljudska sredina za reforme, ki predstavlja, kot je dejal Breclj, sredinske sile Oljke.

SSK se je odločila za ta korak tudi zaradi programa te skupne liste, ki poudarja tudi manjšinsko problematiko, saj vsebuje potrebo po izpolnitvi zaščite slovenske manjšine, po ovrednotenju manjšinskih jezikov in seveda tudi slovenskega jezika ter po minimalnem zajamčenem za-

FOTO BROMIA

stopstvu manjšin v izvoljenih telesih. V tem programu, ki so ga prej omenjene stranke podpisale pred notarjem in je torej obvezujoč, so prisotne bistvene točke programa SSK. Poleg tega, so dejali govorniki, je bila Ljudska stranka edina stranka, ki se je v deželni svet zavzela za zajamčeno zastopstvo manjšin.

SSK, kot je bilo že napisano, ima stvarne možnosti, da ponovno izvoli svojega predstavnika v deželni svet. Njeni predstavniki računajo na tradicionalno zvestobo volivcev slovenske stranke in opozarjajo na pomembnost, da se odda čim večje število preferenčnih glasov. Če bodo volivci upoštevali vse to, SSK lahko računa celo na polno izvolitev svojega predstavnika in ne le na izvolitev z ostanki. IŽ

NARAVA SE PREJ ALI SLEJ MAŠČUJE

"Z denarjem Evropske zveze in dežele Kampanije je občina Bracigliano ob vznožju hriba, s katerega se je sprožil prvi plaz, začela graditi nepotrebno in rušilno cesto, ki je morda soodgovorna za nesrečo." Tako je dejala bivša predsednica Wwf za Italijo Grazia Francescato. Skupno z mnogimi župani, javnimi uravritelji in sindikalisti se je udeležila velike manifestacije v soboto, 9. t.m., v Rimu, ki jo je priredila Zveza za okolje. Računajo, da je na manifestaciji bilo 100 tisoč ljudi.

Za zadnjo katastrofo na jugu države je gotovo odgovorno dolgoletno brezobzirno izkoriščanje zemlje v zavidalno namene. Divji posegi v naravo se prej ali slej maščujejo. Rušijo se naravna ravno-

vesja, čemur je treba dodati še zanemarjanje oz. opuščanje tistih del, ki so jih nekoč opravljali kmetje na neobdelanih površinah, pa naj je šlo za gozdove ali za pašnike.

Zdaj se oglašajo mnogi, ki opozarjajo na pomanjkljivo in zastarelo ter neustrezno zakonodajo. Urbanistične načrte v Italiji praviloma oblikujejo arhitekti in inženirji, povsem odsotni pa so geologi, čeprav bi bilo njihovo sodelovanje pri tako pomembnem delu nujno. Predsednik zbornice geologov De Paola je te dni izjavil, da ima zbornica 12 tisoč članov, od katerih je polno zaposlena le ena četrtina. Ena temeljnih nalog Državne geološke službe je izdelava vsestranske kartografije v merilu 1:50.000, kar je nujno za po-

znavanje teritorija in njegovega pravnega koriščenja. V 10 letih je bilo izdelanih le nekaj desetih tabel, predvidenih pa jih je skupno 650. Dela zastajajo zaradi pomanjkanja sredstev. To pomeni, da ni zanimanja.

Do trenutka, ko naš časnik gre v stroj, so na od velike nesreče prizadete območje dežele Kampanije našli 142 smrtnih žrtev, natančno število pogrešanih pa ni znano. V nedeljo, 10. t.m., so v mestu Sarno pokopali 95 trupel. Pogreba sta se udeležila tudi predsednik republike Scalfaro in predsednik vlade Prodi.

Bo zadnja katastrofa zdrnila odgovorne?

OB KRVAVEM DOGODKU ZA VATIKANSKIMI ZIDovi

"NIČ MU NIPRIHRANJENO"

Vse kaže, da v Vatikanu še niso popolnoma pojasnili poteka krvavega dogodka, ko so v mlaki krvi obležali poveljniki švicarske garde Alois Estermann, njegova žena in 24-letni deseter Cedric Tornay. Pred dnevi so našli tudi zadnjo od petih desetar iz svojega samokresa. S štirimi strelji je baje ubil svojega poveljnika in njegovo ženo, zadnjo kroglo pa je namenil sebi. Fant očitno ni bil pri sebi. Sprjazniti pa se zlasti ni mogel z dejstvom, da je za vrhovnega poveljnika švicarske garde bil imenovan častnik, ki ga je baje stalno šikaniral, to je namerno povzročal neprijetnosti. Zato je moral umreti prav na dan svojega imenovanja za vrhovnega poveljnika.

"Ubogi papež: nič mu ni prihranjeno," je dan po trojnem umoru napisal znani časnikar in pisatelj Enzo Biagi. "Na njega strelja Turek Ali Agča in se med seboj pobijajo švicarske straže, ki bi ga morale varovati." Z besedami iz evangelija se je sv. oče spopadel z marksizmom, ki je zato zapadel v krizo. Potoval je po najrevnejših deželah, poljubljal zemljo in govoril množicam; njegov pontifikat pomeni tudi konec hladne vojne. Obiskal je rimsko sinagogo, kamor ni dotle vstopil noben papež. Obnovil je diplomatske stike z Izraelom in se srečal s predstavniki vseh Cerkev. Sprejel je Gorbačova in s Kohlom šel skozi brandenburška vrata. Bil je v mestih obupa, v Sarajevu in Bejrutu, na Ku-

bi pa je stopil na oder in imel ob sebi Fidel Castro; je med protagonistov poraza komunizma." Biagi pravilno poudarja, kako prva knjiga Janeza Pavla II. ima naslov *Pravica do dela*, kar pomeni, da je socialna pravičnost njegova značajna stalnica in hkrati eden temeljev njegovega poslanstva.

Vatikanski glasnik je izjavil, da je novica o krvavem dogodku sv. očeta "hudo prizadela in užalostila, da se je takoj zbral v molitvi za svojega zvestega služabnika in njegovo ženo ter za tistega ubogega fanta".

Alois Estermann je ob znani atentatu prvi priskočil na pomoč sv. očetu in ga dejansko držal v naročju, dokler avtomobil ni privozil do bolnišnice. O švicarski gardi pa je glasnik dejal, da dogodek "ni prizadel njene časti in zaupanja".

S 1. STRANI

VRNIMO SE V DEŽELNI SVET!

Posebno moramo poudariti, da program Ljudske sredine za reforme posveča izrazito pozornost manjšinski problematiki. V njem je med drugim poudarjeno, da je prisotnost narodnostnih manjšin eden izmed temeljev, na katerem sloni posebna deželna avtonomija, in se zavzema za njihovo vsestransko rast in ovrednotenje. Kar zadeva slovensko manjšino, si bo Ljudska sredina za reforme prizadevala za to, da bi dežela v okviru svojih pristojnosti, pa tudi s svojo politično težo, poskrbela za čimprejšnjo izpolnitve zaščite naše narodne skupnosti, tako da bi se lahko neovirano razvijala in med drugim polneje odigrala vlogo povezovalnega dejavnika s sosednjo Slovenijo. Program nadalje izrecno omenja potrebo po

ovrednotenju slovenskega in drugih manjšinskih oz. deželni jezikov, poleg tega pa zagovarja zahtevo po minimalni zajamčeni zastopanosti slovenske manjšine v deželni svet. Skratka, Slovenski skupnosti je uspelo vključiti v program skupne liste vse temeljne zahteve, ki jih sama postavlja glede problematike naše narodne skupnosti.

Zaradi vsega navedenega smo prepričani, da bo vsak slovenski demokrat na glasovnici za deželne volitve z lahkim srcem, še več, s ponosom prečrtal znak Ljudske sredine za reforme ter prispeval k izvolitvi slovenskega kandidata na njej, potem ko smo ga v zadnjih petih letih tako hudo pogrešali. Poudarimo naj, da so za izvolitev našega zastopnika dane stvarne možnosti, ki pa bodo lahko postale realnost samo s pomočjo osveščenega glasovanja slovenskih volivcev z oddajo ustreznega preferenčnega glasu.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

NOVA EVROPA UTEGNE POSTAVITI TUDI MANJŠINE PRED VELIKE PREIZKUŠNJE

Nemara smo se kot manjšina malokrat vprašali, kaj nam prinaša nastajanje nove Evrope. Seveda ne gre za dvom v vzpostavljanje evropske povezanosti, ki je vsaj tako prelomen dogodek kot padec berlinskega zidu. Gre za premislek, kakšno bo naše povsem dobesedno, življenjsko mesto v tej novi Evropi. In ob tej točki se zdi, da utegnemo na svoji poti srečati cel kup nelahkih preizkušenj.

Do sedaj smo bili vpeti med večinski in matični narod, znotraj tovrstnega trikotnika se je odvijala tako rekoč vsa naša usoda. Pojavil se je nov naslovnik, Evropa, kar seveda korenito spreminja naše stanje. Kakšno vlogo bosta imela za manjšino večinski in matični narod, in sicer v perspektivi vse močnejše Evrope? Bo manjšinska vprašanja še naprej v bistvu določal in reševal večinski narod ali bo to počela Evropa? Kakšna bo vloga matične države v trenutku, ko bodo odpravljenje meje? Bo imela zaradi tega matična država na svojo manjšino večji vpliv, kot ga ima sedaj, ali bo ta vpliv državljansko in pravno pripadal državi večinskega naroda? Bodo na manjšine Evropa, država večinskega in državnega matičnega naroda vplivale enakomerno ali ne? Ob teh vprašanjih postaja jasno, da bo nastajanje Evrope vneslo v manjšinske prostore, torej tudi v naš prostor, zelo veliko razgibanosti, znotraj katere se bodo križali, dopolnjevali ali izključevali evropski, večinski in matični tokovi. V najlepši izvedbi

takšne razgibanosti bi utegnili priti do visokega ovrednotenja manjšin, kar bi pomenilo za milijone evropskih manjšincev boljše življenjske pogoje, kot so jih imeli kdaj koli doslej. Lahko pa bo nastajanje Evrope v pretirani skrbi za doseganje ekonomskih ciljev, da ne rečemo dobička, manjšine preprosto ukinilo, pri čemer bi seveda nastali prav na območju manjšin izpraznjeni prostori, ki bi se kasneje sporazumno napolnili z vplivom sedanjih držav oziroma večinskih narodov.

Nastajanje nove Evrope bo torej v vsakem primeru, bodisi da bo prijazno ali neprijazno, zahtevalo jasne pojme in stališča tudi od manjšinskih prostorov. Kaj bo počel manjšinski človek v novi Evropi in kam se bo obrnil? Se bo obrnil vase, se bo obrnil v večinski narod, v matični narod ali kar v Evropo? Se bo razdrobljen obrnil na vse omenjene naslove hkrati? S kakšnimi posledicami? Kakšno identiteto, ne toliko narodno kot predvsem človeško, bomo imeli, če se bomo priključevali različnim naslovom in vplivom? Je možna čvrsta človeška identiteta ob morebitnem izginotju sedanje manjšinske skupnosti?

Vprašanja so torej tehtna in nanje bo treba slej ko prej odgovoriti: v imenu soustvarjanja nove evropske prihodnosti, toliko bolj seveda v našem lastnem imenu, v imenu vsakogar izmed nas.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / EMIDIJ SUSIČ

SOŽITJE MED KULTURAMI IN LASTNA IDENTITETA

IVAN ŽERJAL

Prof. Emidij Susič je docent sociologije medetničnih odnosov na fakulteti za politične vede tržaške univerze. Že nekaj let je ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI-ja), katerega sodelavec je postal kmalu po ustanovitvi leta 1974. Skupaj z dr. Danilom Sedmakom je napisal knjigo *Tiha asimilacija*, v kateri avtorja analizirata procese in situacije, ki privedejo člana manjšinske skupnosti, da se asimilira večini. Prof. Susič se strokovno posveča raziskovanju na družboslovnem področju s posebnim ozirom na manjšinsko situacijo. O vprašanih, ki so vezana na to temo, smo ga zaprosili za pogovor, na katerega je rad pristal.

Najprej bi Vas prosil, če bi se predstavili našim bralcem...

Rodil sem se v Gorici, kjer sem obiskoval slovenske šole do klasične mature. Po maturi sem šel v Milan. Tam sem študiral na Katoliški univerzi Srca Jezusovega, in sicer na ekonomski fakulteti in hkrati tudi delal kot vzgojitelj v zavodu za gluho-nehoneme. Predno sem končal univerzo, sem se vrnil v Gorico, kjer sem bil nekaj časa tudi prefekt v Alojzijevejšču. Takrat sem bil tudi dejaven pri naših društvih, nekaj časa sem bil npr. predsednik SKAD-a, Slovenskega katoliškega akademškega društva v Gorici. Skoraj dve leti sem bil zaposlen kot občinski tajnik v Števerjanu, potem sem se zaposlil na Inštitutu za mednarodno sociologijo (ISIG), ki ga je v Gorici ustanovil prof. Demarchi. Zatem sem dobil štipendijo na tržaški univerzi. Tako negotovo stanje štipendista je trajalo približno sedem let, potem se mi je ponudila ena od zadnjih možnosti, da dobim mesto asistenta. Zmagal sem natečaj in bil potem nekaj let asistent. Po opravljenem natanjem natečaju pa sem postal docent. Na fakulteti za politične vede tržaške univerze poučujem sociolo-

gijo medetničnih odnosov in sem tudi suplent za metodologijo in tehniko (družboslovnega) raziskovanja.

Kako je prišlo do Vašega zblíževanja s sociologijo?

Po opravljenem univerzitetnem študiju sem iskal zaposlitev. Prepričan sem bil, da se bom zaposlil pri kakšni banki. Pomladi leta 1968 pa je prišel k meni duhovnik g. Marijan Komjanc in mi povedal, da se je bil udeležil nekega predavanja prof. Demarchija, s katerim se je bil potem zaklepetal. Demarchi mu je takrat povedal, da ustanavlja v Gorici sociološki inštitut (že omenjeni ISIG) in da potrebuje slovenskega sodelavca. Hotel je nekoga, ki pozna stvarnost slovenske manjšine in ima tudi odnose s Slovenijo. G. Komjanc mi je svetoval, naj grem na razgovor k prof. Demarchiju. Ta je bil po srečanju z menoj zadovoljen in tako sem čisto slučajno prešel na področje sociologije, s katero sem se začel počasi seznanjati in jo poglabljati. Od takrat sem skoraj pozabil na ekonomske vede, tako da se moram danes precej potruditi, da razumem procese, ki se odvijajo na svetovnem gospodarskem področju. Manjkalo mi je sicer univerzitetni študij sociologije, vendar sem ga s časom nadoknadil.

Katera področja pa ta veda pokriva?

Sociologija je zelo odprta veda. V bistvu se lahko ukvarja z vsem, seveda vedno z vidika družbe in odnosa človeka do nje. Tako se spuščata na področja politike (politična sociologija), gospodarstva (ekonomska sociologija), kulture (sociologija kulture), komunikacije (sociologija komunikacije) itd. Gre za preučevanje družbenih procesov, torej družbe v razvoju, za študij tega, kako se družba razvija. Politična, gospodarska, kulturna in druga dogajanja (naj navedem kot primer samo krizo leta 1956 in današnjo globalizacijo) imajo nedvomno svoj vpliv na razvoj družbe in so torej neizogibno teme sociološkega proučevanja.

Kdaj ste začeli sodelovati s Slovenskim raziskovalnim inštitutom?

S SLORI-jem sem začel sodelovati kmalu po ustanovitvi leta 1974 po mednarodni konferenci o manjšinah v Trstu. Bil sem že na univerzi, vendar sem še vedno sodeloval s sociološkim inštitutom v Gorici. Dr. Karel Šiškovič je takrat stopil v stik s takratnim ravnateljem inštituta prof. Raimondom Strassoldom in ga vprašal, če bi jaz lahko postal član znanstvenega sveta SLORI-ja. Začel sem takrat. Spominjam se, da je bil takrat sedež inštituta v ul. Geppa v Trstu. Spominjam se tudi prve ali ene od prvih sej znanstvenega sveta, kjer se je rodila ideja o raziskovanju

FOTO BUMBACA

pojavnosti asimilacije, iz katere je potem nastala knjiga *Tiha asimilacija*, ki sva jo napisala skupaj z dr. Danilom Sedmakom. Moje sodelovanje se je nadaljevalo v še večji meri po Šiškovičevi smrti, ko je postal ravnatelj inštituta prof. Darko Bratina. On me je zelo pritegnil, predvsem ker je nekoliko spremenil koncept SLORI-ja v tem, da je v večji meri ovrednotil sociološko področje. Njegove ideje so mi bile zelo sorodne. Tako sodelovanje je šlo naprej več let. Profesorja Bratina pa je potem bolj pritegnila politična aktivnost in, ko je on postal senator, sem sprejel funkcijo ravnatelja. V tistem času, ko sem sprejel ravnateljstvo, je prišlo do padca Berlinskega zidu in do velikih sprememb tako v Evropi kot pri nas. Te stvari so znane, dejstvo pa je, da je bilo to prehodno obdobje, tudi za inštitut, v znamenju sanacije. Zaradi tega se je tudi zmanjšalo število osebja, vendar je bilo to neizbežno. Sedaj je sanacija opravljena in je treba z novim elanom naprej.

Kot ravnatelj Slovenskega raziskovalnega inštituta ste zelo dobro seznanjeni tudi z dinamikami, ki so prisotne v slovenski družbi v zamejstvu: kakšna je ta družba?

Naša družba ni po mojem mnenju nič kaj posebnega v primerjavi z drugimi manjšinskimi družbami. Kar se tiče npr. spreminjanja priimkov ali pa brisanja imen na grobovih, kar se je v naših krajih dogajalo v času fašizma, to ni naša posebnost, saj se je podobno dogajalo tudi drugod. Take ali podobne negativne dinamike med manjšinsko in večinsko skupnostjo se pojavljajo skoraj povsod. Zato smo v nekem smislu čisto normalna manjšinska družba, s problemi in dinamikami, ki

jih ima vsaka manjšinska skupnost tako znotraj same sebe kot v odnosu do večine, seveda pa s svojimi posebnostmi. To lahko potrdim še z nekim primerom. Pred leti sem bil v Opatiji na nekem simpoziju sociologov. Tamkajšnja italijanska skupnost nam je pripravila sprejem in manjšo predstavo. Mladi so seveda na odru govorili v italijanščini, na hodniku pa so se med sabo pogovarjali po hrvaško. Ne spominjam se, če pred ali po tem dogodku, pa sem bral v Primorskem dnevniku, kako se je neki profesor na naših šolah zgražal, da se dijaki slovenskih višjih šol v Trstu v avtobusu pogovarjajo v italijanščini. Določeni procesi so si torej podobni. Rekel bi tudi, da je naša družba enaka kot večinska družba v malem, da ima torej iste potrebe na raznih področjih, seveda v manjši meri, saj smo številčno tisto, kar smo. Tako na primer potrebujemo šolo, nismo pa v stanju, ne finančno ne številčno, da bi si lahko privoščili univerzo.

Prihaja še vedno do t.i. "tibe asimilacije"?

Prepričan sem, da do asimilacije še vedno prihaja. Kjer živi neka manjšinska skupnost, tam je prisoten tudi pojav asimilacije. Sedaj je tik pred izidom ponatis knjige *Tiha asimilacija* v italijanščini, kjer ne bo nič novega, razen razgovora z dr. Sedmakom o identiteti. V spremni besedi izražava mnenje, da kljub evoluciji in spremembam, do katerih je prišlo v teh zadnjih letih tako v širšem svetu kot pri nas, asimilacija ni proces, ki bi danes izginjal, ampak je še vedno živ.

Skoraj neizbežno je, da se pri obravnavanju te problematike dotaknemo t.i. večkulturalnosti ali multikulturalnosti. O tem se danes v zamejstvu veliko govori in po nepotrebnem - govori in debatira. Kako gledate Vi na to?

O multikulturalnosti je že veliko napisanega, in to ne v časopisih, ampak v strokovni literaturi na družbenem, filozofskem in drugih področjih. Vendar je na tem področju še veliko nejasnega. Upam si trditi, da je več ali manj tako, kot je bilo nekoč, ali je še zmeraj, s pojmom demokracije. Demokracija je lahko vsakdo in nihče. Katera je prava definicija demokracije? Zato bi rad, da bi se, ko se govori in piše o multikulturalnosti, razčistilo, kaj se pojmuje pod tem terminom. Nekdo bi moral reči: jaz pojmem kot multikulturalnost to in to. Od tu naprej se da debatirati. Tudi v družbenih vedah so pojmi, kjer se znanstveniki ne strinjajo popolnoma z neko definicijo. Jaz se nočem spuščati v polemiko o multikulturalnosti, ki poteka trenutno znotraj naše skupnosti. Zdi se mi, da je uporaba tega pojma enkrat bolj politične narave. Taka debata pa me zanima le do neke mere. Zanimivo pa se mi zdi naslednje: vsi se strinjajo z nekimi zelo splošnimi izhodišči o tem, kaj je multikulturalizem, in sicer s tem, da je to sožitje med kulturami. Mnenja se začnejo ločevati pri vprašanju, kako to sožitje izvajati. Primer: večkrat debatiram z italijanskimi kolegi na univerzi. Skoraj vsi se strinjajo, da je prav, da obstajajo različne kul-

ture, da se ohranjajo itd. Potem pa jih vprašam: kako? Takrat se stvari začnejo zapletati. Navedel bi še drug primer: marsikdo pravi, da je važno, da ima človek, ko stopi v stik z drugimi, močno identiteto. Vprašanje, ki ga jaz postavljam, je naslednje: kako si človek ustvari močno in solidno identiteto? Potem čakam na odgovor. Prepričan sem, da je močna identiteta stvar socializacije, do nje prihaja znotraj socializacijskega procesa. To pomeni, da mu kulturo in identiteto posredujejo socializacijski dejavniki: šola, prijatelji, društva, družina itd. In tukaj se lahko začnejo različna gledanja. Meni se zdi zanimivo razmišljanje pokojnega sociologa prof. Klinaerja z ljubljanske univerze. O multikulturalnosti pravi, da je v bistvu njena osnova v nekih določenih odnosih med narodnimi skupnostmi. Če sta skupnosti na istem nivoju, če imata enak status, se lahko razvije multikulturalnost. Tudi ne drži popolnoma, kot nekateri mislijo ali upajo, da z razvojem multikulturalnosti izginejo konflikti. Še vedno prihaja do razlikovanja med kulturami in torej do možnih konfliktov, samo da ti konflikti ne eksplodirajo v najvišji meri. Vendar je to ena izmed definicij multikulturalnosti, saj jih je še ogromno. Že sama definicija kulture je zelo težka. Problematiko večkulturalnosti bi povezal tudi z vprašanjem odprtosti oz. zaprtosti in z vprašanjem etnocentrizma. Tudi te pojme bi morali definirati konkretno. Mislim, da mora katerakoli manjšina dobiti primereno sorazmerje med odprtostjo in zaprtostjo: ne sme biti preveč zaprta, ker bi to privedlo do samozadušitve, pa niti preveč odprta, saj bi to vodilo v asimilacijo. Prav se mi zdi, da v manjšini obstajajo silnice za odprtost in za zaprtost, ki pa morajo biti uravnovešene, nobena ne sme prevladati nad drugo. Prepričan sem, da to obstaja in da to ni negativno. Glede etnocentrizma menim, da je v nekem smislu ukoreninjen v samo bistvo neke kulturne skupnosti. Tu ne mislim na nekaj negativnega, ampak na neki pozitiven etnocentrizem, na pozitivno stališče do lastne skupnosti. Če člani neke skupnosti nimajo takih stališč (ljubezni, skrbi, ponosa) do te skupnosti, potem je skupnost obsojena na to, da v krajšem času izgine.

Z velikimi koraki se bližamo tretjemu tisočletju. Izbijajoč iz svojih izkušenj, bi si upali orisati sliko naše družbe, ki se bo oblikovala po letu 2000? Katere vrednote bodo prevladoval v njej?

Zelo težko je predvideti, kaj bo. Navezal bi se na misel, ki jo je izrekel beneški župan Massimo Cacciari na tržaški univerzi pred nedavnim na posvetu o globalizaciji. Cacciari je rekel, da bodočnosti ne vidi rožnato, če se v okviru globalizacije ne upoštevata dva stebra, ki jima trenutno nihče ne daje zadostne važnosti; to sta etnos in etos, to se pravi narodnost, etničnost in etika, morala. Ta dva stebra nam omogočata zaupanje v bodočnost, ki nam prinaša svetovno globalizacijo in standardizacijo, ob njihju bomo lahko ohranjali in razvijali tudi lastno človečnost. Važno je torej, da vedno bolj upoštevamo etnos, ki pomeni srečanje človeka z drugimi, s katerimi deli neko kulturo, pa tudi etiko, moralo v odnosu z drugimi. Mislim, da sta to res dva močna stebra, na katera se moramo opreti. Drugače bo prevladal po eni strani še trši individualizem, kot je sedaj, na drugi strani pa tehno-

3

ČETRTEK
14. MAJA
199820 LET PO SMRTI
ALDA MORA

ŠE VEDNO VELIKA SKRIVNOST

V poslanski zbornici je bila spominska seja ob 20-letnici nasilne smrti Alda Mora in celotne njegove osebne straže (skupno pet ljudi). Spregovoril je tudi predsednik republike Scalfaro. Njegova izvajanja so še vedno predmet živahnih razprav. Dejal je namreč, da so izvršili zločin na sicer znani, a da javnost še ne pozna tistih, ki so ta veliki politični zločin načrtovali in tudi izbrali trenutek njegove izvršitve. To pomeni, da so bili rdeči brigadisti orožje v rokah nekoga. Predsednik Scalfaro je sicer odobril stališče takratne vlade, ki je zavrnila možnost pogajanj z ugrabitelji, a se je hkrati vprašal, zakaj se je odklonil kakršenkoli dialog z njimi, četudi je takšna zahteva bila jasno razvidna iz pisem, ki jih je iz ječe ugrabljeni Moro pošiljal tako vrhovom svoje stranke kot državnim institucijam oziroma njihovim predstavnikom.

Ugrabitev Alda Mora ostaja kljub številnim kazenskim obravam in parlamentarnim preiskavam še vedno skrivnost.

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA
OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

6. VELIKONOČNA
NEDELJA

Jezus je odgovoril in mu rekel: "Če me kdo ljubi, se bo držal moje besede in moj Oče ga bo ljubil. Prišla bova k njemu in prebivala pri njem. Kdor me ne ljubi, se ne drži mojih besed; in beseda, ki jo slišite, ni moja, ampak od Očeta, ki me je poslal. To sem vam povedal med tem, ko še ostajam pri vas. Tolažnik pa, Sveti Duh, ki ga bo Oče poslal v mojem imenu, on vas bo učil vsega in spomnil vsega, kar sem vam povedal. Mir vam zapuščam, svoj mir vam dajem. Ne dajem vam ga, kakor ga daje svet. Vaše srce naj se ne vznemirja in ne plaši. Slišali ste, da sem vam rekel: Odhajam in pridem k vam. Če bi me ljubili, bi se razveselili, da grem k Očetu, saj je Oče večji od mene. In zdaj sem vam povedal, preden se zgodi, da boste verovali, ko se zgodi."

4 VAŠE SRCE NAJ SE NE VZNEMIRJA.
TOLAŽNIK JE Z VAMI!

Vaše srce naj se ne vznemirja in ne plaši! Te Jezusove besede, namenjene učencem, veljajo tudi nam kristjanom. Človeško srce je, kot vsi vemo, nemirno in zbegano, dokler se ne spočije v Njem, ki je dokončna umiritev in zadnji cilj človeške romarske poti. Tako je zapisal nemirni sv. Avguštin, ko je osebno srečal Njega, ki je zanj postal dokončna pot, popolna resnica in pravo življenje. Ni naključno, da Jezus v tem kontekstu govori o miru, ki ga svet ne more dati: "Mir vam zapuščam, svoj mir vam dajem!" Za temi besedami zaslutimo človekovo duhovno domovino, občestvo Svete Trojice. Mir, ki ga svet ne more dati, potešitev nemirnega človeškega srca sta mogoča le v Bogu, ki obdarja človeka s harmonijo večnega občestva. Oče, Sin in Sveti Duh so eno v različnosti, trije koti bivanijskega trikotnika, tri note enega akorda, trije odtrenki luči, ki sveti v človekovi notranjosti; luč, ki se vsak dan rojeva z zoro in zatone z zarjo, tista luč, ki prežarja vesolje, rojeva zvezde in soncu daje neizčrpno moč svetlobe. Gre za tisto luč, ki se poi-grava z nočjo, luč, ki sije iz človekovih oči, luč, ki ne ugasne, niti ko človek dokončno zapre oči. Kdor je živel s to lučjo, ga le-ta obsije tudi v trenutku smrti in njegov obraz z že zaprtimi očmi postane zemeljski predokus nebes, pričevanje o veselem odhodu k izviru vsake luči, k Bogu Življenja.

Detajl ikone Svete Trojice

V odlomku evangelija, ki ga beremo na 6. velikonočno nedeljo, je med vrsticami zapisano vse to. Še več. Na človeškem romarskem potovanju je tudi Vodnik, Sveti Duh, ki ga Jezus imenuje Tolažnik. "Tolažnik pa, Sveti Duh, ki ga bo Oče poslal v mojem imenu, on vas bo učil vsega in spomnil vsega, kar sem vam povedal." Jezusove besede in njegov nauk so tako nekaj živega in učinkovitega v vsakem obdobju zgodovine. Tudi kadar so uradni razlagalci Jezusove besede utrujeni, morda nemočni, preveč abstraktni in neživljenjski, je tu Sveti Duh, ki pripravlja nova pota do Jezusovega božjega kraljestva. Cerkev ima po Jezusovi obljubi to močno garancijo Svetega Duha. Leto, ki ga živimo v znamenju in stalnem priporočanju Svetemu Duhu, je izredno važno za vse nas. Ko je papež Janez Pavel II. načrtoval triletno pripravo na jubilejno leto 2000 in leto 1998 razglasil za leto Svetega Duha, je sprožil plaz globokih dogajanj v Cerkvi. Težko je videti in predvideti razsežnosti tega globokega duhovnega dogajanja v Cerkvi. Eno pa je gotovo: Tolažnik, Sveti Duh, bo na pragu tretjega tisočletja kristjane in celotno Cerkev ter z njo vse človeštvo vodil k tistemu miru, ki ga svet ne more dati. Napoveduje se novo obdobje vere v Boga, obdobje nostalgije in iskanja duhovnega združevanja v občestvu Troedinega ali, kakor je napovedal Kristus: "Če me kdo ljubi, se bo držal moje besede in moj Oče ga bo ljubil. Prišla bova k njemu in prebivala pri njem."

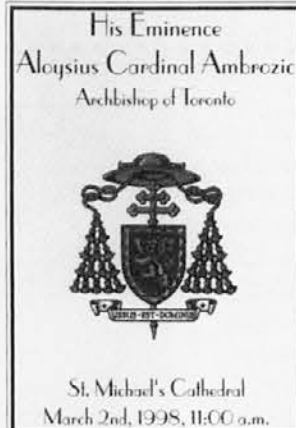
KARD. AMBROŽIČ PO VRNITVI V KANADO

SLOVESNOSTI
V TORONTU

Po vrnitvi s konzistorija v Rimu je novi kardinal in torontski nadškof dr. Alojzij Ambrožič imel v svoji nadškofiji velik sprejem s slovesno mašo v tamkajšnji stolnici sv. Mihaela (na sliki angleški program s kardinalovim grbom, v katerem je tudi simbol vojvodine Kranjske). Na svečanosti so spregovorili predstavniki tamkajšnje duhovščine in škofije, posebej še apostolski nuncij v Kanadi msgr. Carlo Curis. Nato je svoj pozdrav prinesel starejši pomožni škof Johan Stephen Knight. Sledil je kardinalov nagovor z zahvalo.

Celotno evharistično daritev so spremljale pevske in glasbene točke. Med temi naj beležimo Kyrie iz Palestrinove maše Lauda Sion, nato nekaj nalašč za to slovesnost napisanih skladb in pesmi. Celotno svečanost pa je zaključila skladba *Ecce Sacerdos magnus* msgr. J. Ronana.

Časopis *Slovenska država*, ki izhaja prav v Torontu, je v svoji velikonočni številki poročal o tej slovesnosti. V članku pod naslovom *Habemus Cardinalem!* (Imamo kardinala) je zapisal tudi naslednje: "Po ganljivi svečanosti »ustoličenja« novih 20 kardinalov na Trgu sv. Petra dne 21. februarja, ob prisostvovanju

15.000 vernikov, med njimi mnogo Slovencev iz Kanade, ZDA, Slovenije in drugih krajev sveta, ki so se prišli poklonit kardinalu-Slovencu - torontskemu nadškofu dr. A. Ambrožiču, je po povratku v Toronto, v navzočnosti najvišjih cerkvenih in civilnih dostojanstvenikov, novi kardinal daroval slovesno sv. mašo v nabito polni cerkvi povabljenih gostov. Tej slovesni »rdeči« maši v St. Michael katedrali so sledile podobne maše še v več cerkvah kardinalove nadškofije, ki je največja angleško govoreča škofija v Kanadi. Prvo svečano mašo je kardinal daroval v župniji sv. Issac Jougues v Pickeringu, prvi novi cerkvi, ki jo je kot škof pred leti blagoslovil."

SV. OČE GA BO PROGLASIL ZA BLAŽENEGA

KAKO JE NADŠKOF ALOJZIJ
STEPINAC SPREJEL SLOVENSKE
IZGNANE DUHOVNIKE

Ko je Hitler zasedel Štajersko, je Gaulaiterju naložil nalogo: "Napravite mi to deželo znova nemško." Ta ukaz so SS vzeli zares in izgnali najprej duhovnike in izobražence. Duhovnike so izgnali na Hrvaško, v zagrebško nadškofijo. Prva skupina je prišla junija 1941. Nadškof Stepinac je takoj napisal pismo na tedanje oblasti NDH (Nezavisne države Hrvatske), naj sprejmejo novodošle svečnike. Tudi na vse župnike svoje nadškofije je naslovil pismo s prošnjo, naj izgnane duhovnike lepo sprejmejo.

V septembru je prišla nova skupina, tako da je bilo vseh duhovnikov in redovnikov, izgnanih iz mariborske škofije, blizu 300. Večina se je ustavila v zagrebški nadškofiji, drugi so odšli v Slavonijo ali kako drugo hrvaško škofijo. Pomagali so jim tudi z denarno pomočjo. Tako je škofvska konferenca v novembru 1941 odobrila 10.000 kun za izgnane duhovnike. Nadškofijski ordinarij pa je vsem begunskim duhovnikom naročil, naj skrbijo za duhovno dobro vernikov, naj se ne oddaljijo iz župnije brez dovoljenja, naj se vzdržijo katerekoli politične izjave. Začele so namreč prihajati obtožbe, da se nekateri duhovniki vtikajo v politiko, češ da tedanji režim

tako in tako ne bo trajal dolgo. Politična oblast je nadškofa na to opozorila, saj Paveličev režim ni bil boljši od Hitlerjevega. Nadškof je notranjemu ministru na to obtožbo odgovoril, češ da je vsem begunskim duhovnikom naročil, naj ne dajejo nobenih političnih izjav. Če se je pa kdo v resnici spozabil, naj ga izženejo prek meje.

Aprila 1942 je res prišla obtožba proti Francu Riharju, češ da je sabotalno proslavo ustanovitve NDH dne 10. aprila. Zahtevali so, naj nadškof tega duhovnika premesti. Nadškof je poklical vernike iz Gornje Stubice, kjer je omenjeni bil za župnega upravitelja. Verniki so soglasno zanimali, da bi bil g. Rihar karkoli govoril ali naredil proti Nezavisni državi Hrvatski. Kljub temu so ga aretirali in odvedli v taborišče Jasenovac. Na pritožbo nadškofa Stepinaca je notranje ministrstvo odgovorilo, da je omenjeni duhovnik v taborišču Jasenovac obsojen na tri leta prisilnega dela.

Opomba: prihodnji mesec bo sv. oče obiskal Zagreb in proglasil za blaženega Alojzija Stepinaca. Obiskal bo božjo pot Marija Bistrica in od tam bo šel v Dalmacijo, v Split, ki bo obhajal visok jubilej škofijskega sedeža.

KH / DALJE

ZA ŠKOFIJSKO GIMNAZIJO V VIPAVI

SREČANJE MLADINSKIH
PEVSKIH ZBOROV
NA MIRENSKEM GRADU

Mladina iz sosednjih župnij Miren in Bilje je na Mirenskem Gradu v soboto, 9. t.m., priredila koncert mladinskih pevskih zborov z Goriškega in Vipavskega. Nastopilo je osem pevskih zborov, v glavnem takih, ki redno ali vsaj občasno sodelujejo pri bogoslužju v krajih, od koder prihajajo. Osnovna namena prireditve pa sta bila dva: na enem mestu soočiti dosežke mladinskih sestavov in s spremljajočo denarno nabirko podpreti skorajšnji začetek gradnje novega poslopja škofijske gimnazije v Vipavi.

Prireditev se je pričela s sveto mašo, ki jo je daroval ravnatelj vipavske škofijske gimnazije Vinko Lapajne. Med pridigo je kratko spregovoril predvsem o vzgojnem in formativnem pomenu te ustanove za Primorsko. Prisotna mladina je bogoslužje obogatila s skupnim petjem tradicionalnih ljudskih pa tudi modernejših cerkvenih pesmi. Nekateri stalne mašne dele je odpel moški pevski zbor škofijske gimnazije iz Vipave. Sledil je nastop posamičnih pevskih zborov po naslednjem vrstnem redu: mešani mladinski zbor Ozeljan, mladinski mešani zbor Kristus Odrašenik Nova Gorica, dekliški zbor Miren, mešani mladinski zbor Črni Vrh, mešani zbor škofijske gimnazije Vipava, moški zbor dijakov iste gimnazije, mladinski mešani zbor Čepovan in mešani zbor Vrtojba. Priča smo

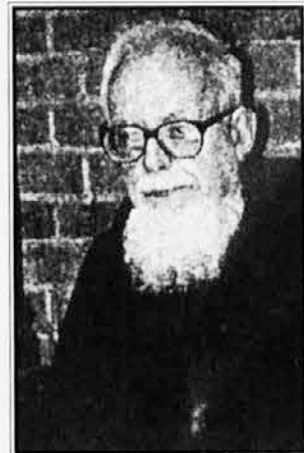
bili pestremu repertoarju Marijinih pesmi v različnih slogih, tako klasičnih kot tudi modernejših, pri čemer so vsi nastopajoči dokazali dostojno izvajalsko raven. Koncert se je slovesno zaključil s skupnim petjem dveh ljudskih pesmi. Tolikšno število mladih pevcev je zagotovilo, da bogato pevsko izročilo na Primorskem ne bo zamrlo, še posebej ne v cerkvah, kjer si bogoslužja ne moremo predstavljati brez petja. Sobotnemu koncertu na Mirenskem Gradu je sledilo družabno srečanje na bližnjem prireditvenem prostoru tik pod vrhom griča.

Ob koncu tega poročila še nekaj predlogov oz. pripomb: želeli je, da bi ta prireditev postala tradicionalna, po možnosti tudi v bodoče v maju, ko poleg Marijinih lahko liturgično-primerno še vedno izvajamo tudi velikonočne pesmi. Mladim dirigentom in pevcem pa bi priporočil tudi naslednje: več segati po klasičnih avtorjih mladinske cerkvene glasbe, kot so npr. p. France Ačko, Matija Tomc, Lojze Mav, Breda Šček, Lojze Bratuž, Vinko Vodopivec idr. Po naših korih težijo morda pozabljeni številne kvalitetne skladbe teh avtorjev. Kot celota pa je pomenila prireditev na Mirenskem Gradu izredno pozitivno pobudo, ki bo odmevno vplivala na nadaljnji razvoj mladinskega cerkvenega petja na Primorskem. MV

UMRL JE KAPUCIN
P. DAMAZ RIJAVEC

Dne 6. maja so pokopali kapucina p. Damaza. Pokojni se je rodil na Trnovem pri Gorici leta 1913 v številni družini, krstili so ga z imenom Jožef. Kot deček si je želel k salezijancem, toda zvedel je, da imajo v Vipavskem križu pripravljeno šolo za gimnazijo; zato je l. 1927 odšel tja, kjer je spoznal kapucine in se odločil, da stopi v njihov red. Po letu pripravnice je šel v Verono, kjer je opravil nižjo gimnazijo. Nato je kot kapucin opravil noviciat v kraju Bassano del Grappa, višjo gimnazijo in teologijo pa v Benetkah.

Leta 1939 je bil posvečen za mašnika in je novo mašo pel doma na Trnovem. Predstojniki so ga nato poslali v Rim, kjer je na Gregorijani študiral svetopisemske vede in opravil disertacijo *Psihologija svetopisemskih prilik*. Vrnil se je v Padovo in predaval o Sv. pismu ter bil tudi spovednik. Nekaj let je bil tudi v Vidmu, nato se je vrnil v Benetke in tam ostal do l. 1984; vestno je uredil samostansko knjižnico. Nato je šel v Padovo in po smrti p. Leopolda Mandiča sedel v njegovo spovednico. S p. Leopoldom nista imela kakih posebnih stikov.

Bil je spovednik, dokler mu je zdravje to dopuščalo. Nazadnje se je umaknil v samostan v Bassano del Grappa, kjer ga je Gospod poklical k sebi; spet sta se srečala s p. Leopoldom, prijatelja in sobrata, Slovenec in Hrvat, ki sta opravljala svoje poslanstvo v Benetkah in Padovi.

Čeprav je živel daleč od domačih krajev, na domovino ni nikdar pozabil in se je rad vračal domov, čeprav po vojni dolgo ni smel, ker ni imel potnega lista.

Naj mu bo lahka tuja zemlja, duša pa naj uživa v Bogu zasluženno večno plačilo. KH

VINKO POTOČNIK
NA OPČINAHMLADI
LETU 2000
NAPROTI

V torek, 5. maja, je bilo v prostorih Finžgarjevega doma na Opčinah zanimivo srečanje s sociologom dr. Vinkom Potočnikom, ki je govoril o mladih in družbi proti letu 2000.

Na pragu tretjega tisočletja zapuščamo staro stoletje z bogatim izkustvom modernih dosežkov, ki pa nam obenem odpirajo nova vprašanja. V vrtinec morda najbolj razburjivega stoletja človeškega rodu je stopila tudi družba, se v njem spreminjala in oblikovala v strukturo nenehnih sprememb, ki jim danes iščemo razlage. Na začetku stoletja je bilo težišče življenja na odraslih, ko je bila mladost le priprava na odraslost. Danes pa je radikalno drugače, saj se mladi počutijo različni od odraslih in v tej različnosti želijo tudi ostati, živeti v samostojnem svetu sistemov vrednot in kultur.

Ta mikavni svet pa se je širil tudi na druge generacije in tako povlekel mlade v ocean izgubljenosti skupnega življenja. Danes govorimo tako le o mladinski sceni ali, bolje rečeno, o mladinskih scenah in ne več o specifični kulturi mladih. Novonastale mladinske scene pa so tako zapleten pojav, da bi težko nazivali kaj enotnega za vse. Vrednote povojnih generacij so bile grotne narave, danes pa preko teh (ne zavračajo jih kot v šestdesetih ali sedemdesetih letih) izoblikujejo nove potrebe po smislu pripadnosti, samozavesti, doživljanju samega sebe v bolečini in veselju. Anketa v Sloveniji je pokazala, da so za mladih devetdesetih let na prvih treh mestih resnično prijateljstvo, mir v svetu in družina.

Zanimivo pa je, da postavljajo v ospredje vrednote, ki težijo k privatni in intimni sferi osebe; tudi take, ki nedosledno bivajo skupaj, so pa nujne, ko mladi spremenijo program. Odsotne so univerzalne vrednote, nadomešča jih kratkoročnost z jazom v ospredju, ki postane merilo in kriterij vsega.

Družbo "odraslih" urejuje nihanje dela (zaposlenosti, dolžnosti, delavniki...) in ne-dela (razvedrila, nedelje, prazniki...), ki prehajata eden iz drugega in eden v drugega, da lahko vstopamo v vsakega drugačni zaradi izkušnji, nabranih v prejšnjem. Mladinske scene pogosto iščejo le sfero ne-dela in bi tam rade ostale čimdlje, tudi z iskanjem nadomestkov. Če ni nihanja, pa ostajajo mladi v slepi ulici, na razpolago nevarni apatiji.

- MATJAŽ RUSTJA

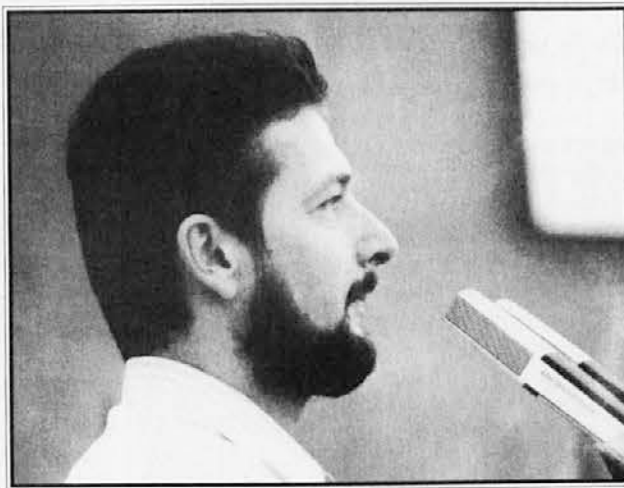
POD GESLOM "IZBERI ŽIVLJENJE"

V TAJNIŠTVU SLOVENSKE
SINODE TUDI ZAMEJCI?

IVAN ŽERJAL

Kaže, da bo v tajništvu, ki pripravlja sinodalno zborovanje vseh treh škofij v Sloveniji (ljubljske, mariborske in koprške), tudi predstavnik iz zamejstva. Tako vsaj izhaja iz srečanja, ki je bilo v ponedeljek, 11. t.m., v Peterlinovi dvorani v Trstu, ko je bil gost tradicionalnega večera Društva slovenskih izobražencev tajnik slovenske sinode dr. Ivan Štuhec. Na večeru DSI je namreč padel predlog, naj se v ta organ imenuje mladi Tržačan Ivo Kerže. Gre seveda za predlog, ki ga je treba še proučiti, vendar, po besedah dr. Štuhca, stvar ne bi smela predstavljati posebnega problema. Problem se postavlja drugje, in sicer pri koordiniranju slovenskih vernikov v Italiji, Avstriji in na Madžarskem.

To je glavna novost ponedeljkovega srečanja v DSI o pripravah na slovensko sinodo. O le-tej je, kot že rečeno, spregovoril tajnik dr. Ivan Štuhec, medtem ko je večer vodil dr. Zvone Štrubelj, udeležil pa se ga je tudi škofov vikar msgr. Franc Vončina. Dr. Štuhec je orisal potek priprav na sinodalno zborovanje, ki bo vzelo v pretres vsa vprašanja, vezana na Cerkev v Sloveniji in na njeno vlogo.

Ta vprašanja, okoli katerih se mora razviti široka razprava, so nakazana v dokumentu z naslovom *Izberi življenje*, ki je tudi geslo sinode. Zaobjeta so v tri velike sklope, in sicer *Nova evangelizacija*, *Človekova odprtost za skrivnostno in sveto* ter *Življenje iz vere - služenje in poslanstvo*. Ti sklopi imajo tudi tri podtočke: *Življenje in odnosi v cerkvi*, *Cerkev in družbi in kulturi* ter *Cerkev na Slovenskem in slovenska država*.

Če se povrnemo k vprašanju zamejstva, je treba povedati, da zamejski slovenski kristjani vsekakor sodelujejo na sinodi kot gostje. Dr. Štuhec je pri tem dejal, da morajo zamejci ugotoviti, katera vprašanja se jim zdijo najpo-

membnejša, in jih predstaviti. Msgr. Vončina je pri tem dodal, da se morajo ista vprašanja posredovati tudi škofijam v zamejstvu. Glede tega je Ivo Kerže v imenu mladih nakazal nekatere vidike, ki bi jih bilo po njegovem mnenju potrebno poglobiti: gre za večjo pozornost zamejstvu in zdomstvu, problemu soobstajanja več narodnih skupnosti v isti krajevni Cerkvi, problemu povezave vseh treh Slovenij na cerkveni ravni, potrebi po formacij laikov ter potrebi po problematiziranju vprašanja verouka v šoli. O vsem tem se je med prisotnimi razvila tudi razprava, a o tem kdaj drugič.

LIPA / PAVEL IZ TARZA, JEZUSOV EVANGELIJ

SV. PAVEL, ŽIVEČ
EVANGELIJ

Ni zloma med staro in novo zavezo, med Izraelovo vero in Jezusovim evangelijem; gre za kontinuiteto, ki je doživela nekako spremenjenje. To se je na jasn način zgodilo tudi v življenju svetega Pavla, t.i. trinajstega apostola, gorečega Kristusovega preganjalca in kasneje vzornega učenca, ki Jezusa v zemeljskem življenju sploh ni spoznal. Liku te ključne osebnosti v zgodovini Cerkve, sklepnemu kamnu med staro in novo zavezo, je posvečena izčrpna knjižica, ki jo je založba Lipa iz Rima izdala meseca februarja letos v zbirki kratkih duhovnih esejev *Betel*.

Avtor dela je p. Francesco Rossi de Gasperis, biblist in teolog, ki je bil najprej več let misijonar na Japonskem, nato je skoraj trideset let poučeval na Gregorijanski univerzi v Rimu, več kot dvajset let pa je član Papeževega bibličnega inštituta v Jeruzalemu, kjer preučuje judovske korenine krščanstva. Z očmi človeka vere in hkrati s strokovnostjo zgodovinarja je analiziral Savla, kasneje Pavla, enega glavnih "junakov" v Apostolskih delih, moža, ki je igral izjemno vlogo nekaj let po tistih burnim dogodkih križanja in

vstajenja tam v Jeruzalemu pred skoraj dva tisoč leti. O njem vemo to, kar pripoveduje Luka v Apostolskih delih in kar je sam Pavel zapisal v svojih pismih. Rodil se je v Tarzu kot sin farizejev, vzgojo je prejel v šoli slavnega Gama-liela v Jeruzalemu; kot vpliven mladenič v zboru velikih duhovnikov je odobral uboj prvega mučenca Štefana (leta 33). Zatal je kristjane, besnel je in jim grozil s smrtjo, dokler ni videl Tistega, ki ga je on preganjal, ko ga je na poti v Damask obsijala luč, svetlejša od sončne svetlobe, in je padel s konja (l. 34-35). In začela so se številna popotovanja

velikega misijonarja in evangelizatorja. S svojo gorečnostjo je spodbujal prve krščanske skupnosti po deželah Male Azije, pa tudi v Grčiji, Rimu in Španiji. Umrl naj bi v letih 64-67. Temeljnega pomena v njegovem življenju je bila brez dvoma pot v Damask; če so prvi učenci postali Kristusovi privrženci, ker so verovali pripovedi apostolov, se je Pavel spreobrnil, ko se je znašel pred obličjem razodetega Kristusa. Farizej Savel je dobro vedel, kaj pomeni vstajenje mrtvih; prav zaradi tega je razumel dosti bolje kot prvi učenci in celo bolje kot sami apostoli ves smisel tega, kar se je zgodilo na tisto Veliko noč. Široko farizejsko znanje mu je razkrilo najgloblje pomen Kristusovega vstajenja. In vendar ni zanikal svojega farizejstva in Postave; v luči Vstalega je slednja zadobila nov smisel. Tudi analiza Pavlovih odnosov do Judov prek njegovih pisem kaže na to, da je Pavel vedno ostal zvest Jud in farizej, in vendar živa priča Vstalega Kristusa.

Krščanstvo je v vseh časih "osvajalo" ljudi ne z abstraktnimi idejami, ampak s konkretnimi življenji. Zato, kot piše p. Rossi de Gasperis v knjigi, ki jo je izdala založba Lipa, se Pavlov evangelij ne dodaja ostalim štirim spisom nove zaveze. Ne. Pavlov evangelij in ikona-podoba Boga je njegovo življenje.

DD

SVETNIK TEDNA

18. MAJA

SILVESTER ČUK

JANEZ I., PAPEŽ

Od 260 papežev, ki so vodili Kristusovo Cerkev v njeni skoraj dvatisočletni zgodovini, je bilo kar 23 z imenom Janez. Zgodovinarji ugotavljajo, da so skoraj vsi papeži Janezi imeli v rokah krmilo Cerkve v zelo težkih časih. Prvi papež z imenom Janez je breme papeške službe nosil manj kot tri leta (523-526), ki pa so bila zelo težka. Največ težav mu je povzročal vzhodnogotski kralj Teodorik, ki se je z vsem svojim ljudstvom oklepal arijanske krive vere (utajili so Kristusovo božanstvo). Od papeža je zahteval, naj gre na dvor vzhodnorimskega cesarja v Carigrad in ga prepriča, da Gotom na ozemlju svoje države pusti mirno živeti v arijanski veri. Papež je sicer šel v Carigrad, vendar Teodorikove zahteve cesarju ni posredoval. Ko se je vrnil, ga je razjarjeni kralj vrgel v ječo.

Med papeži z imenom Janez je edino Janez I. prištet med svetnike. Pot do oltarja se odpira tudi doslej zadnjemu papežu tega imena - Janezu XXIII. ali Dobremu, ki je tega svojega prednika zelo častil. Tudi leta Janeza XXIII. niso bila lahka: to so bila za Cerkev leta drugega vatikanskega koncila, s katerim je stopila na pot posodabljanja.

Janez I. je sedel na Petrovem sedežu od avgusta 523 do 18. maja 526. O njegovem rodu vemo samo to, da je bil sin nekega Konstantina, da je od mladih nog živel v Rimu in da je bil zelo izobražen. Bil je prijatelj slavnega filozofa Boetija, ki ga je gotski kralj Teodorik dal vreči v ječo. Teodorik si je zamislil vladanje kot mirno sožitje med vojaško oblastjo Vzhodnih Gotov in civilnimi prebivalci Rimljani. Dasi je bil kralj arijanec, je spoštoval katoliško Cerkev in papeža.

V času papeža Janeza I. se je sožitje med Rimljani in gotskimi gospodarji začelo krhati. Teodorik je sumil, da si Rimljani žele nazaj staro rimsko oblast, ki jo predstavlja cesar vzhodne rimske države. Ta njegova sumničavost je postala že bolesta in papež je moral uporabiti svojo modrost, da kralj ni odtegnil zaupanja tudi njemu.

Leta 525 je Teodorik poklical papeža Janeza I. k sebi v Ravenna in mu, kot da je njegov podložnik, ukazal, naj gre v Carigrad ter prepriča cesarja Justina, naj Gotov, ki živijo v njegovi državi, ne spreobračajo iz arijanstva v katoliško vero. Papež je vedel, kako huda zmota je arijanstvo, in je to skušal kralju dopovedati ter mu pokazati, da on kot prvi pastir katoličanov tega ne more odobravati. Dobro pa je vedel: če se kralju upre, ga čaka ječa. Zato je neljubo poslanstvo sprejel. Pred odhodom je svoje življenje izročil v božje roke.

V Carigradu je bil sprejet z najvišjimi častmi. Na različne načine so mu pokazali, da ga tudi na Vzhodu priznavajo za vrhovnega pastirja Kristusove črede. Ob tej priložnosti je papež znova kronal cesarja Justina. Ni znano, kaj sta se papež in cesar dogovorila glede arijanec. Za kralja Teodorika je papež dosegel premalo, zato ga je, ko se je vrnil k njemu v Ravenna, vrgel v ječo. Papež je bil že prej bolan in je v ječi umrl 18. maja 526. Kristus je sprejel žrtev njegovega življenja, kakor se mu je papež izročil pred odhodom v Carigrad. Papeževa smrt je bila usodna za Teodorika in njegove Gote: kmalu zatem jih je porazila vojska, katero je poslal v Italijo carigranski cesar. Papeža so čez štiri leta slovesno pokopali v Rimu. Na njegov grob so vklesali napis: "Gospodov škof je padel kot žrtev za Kristusa."

PRIJAVE ZA OGLED
SV. SINDONA

Tiskovni urad iz Turina, ki skrbi za izpostavljenje sv. Sindona, sporoča, da so možne prijave za ogled sv. relikvije na zeleno številko št. 167-329329. V sobotah in nedeljah so mesta razpoložljiva le v jutranjih urah, razen v nedeljo, 24. maja, ko so vsi obiski prekinjeni zaradi obiska sv. očeta. V ostalih dneh, od ponedeljka do petka, je na voljo še veliko prostih mest. Zanimirani se lahko prijavijo tudi preko interneta: sindone.regione.piemonte.it - z odgovorom, vedno preko interneta, v teku 2-3 dni. Prijava je možna tudi v kioskih na Trgu

Castello v Torinu, kjer lahko vsi tisti, ki niso še prejeli na dom vstopnice, dvignejo nadomestno vstopnico, za kar je potrebno, da navedejo svojo prijavno številko.

Popotniška oddaja Naš mali svet o Slovencih v Egiptu: 21. t.m. ob 17.15 pogovor z Marto Mladovan, lastnico hotela v Kairu, ki se je v Egipt preselila pred petnajstimi leti. Radio Ognjišče lahko poslušate na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

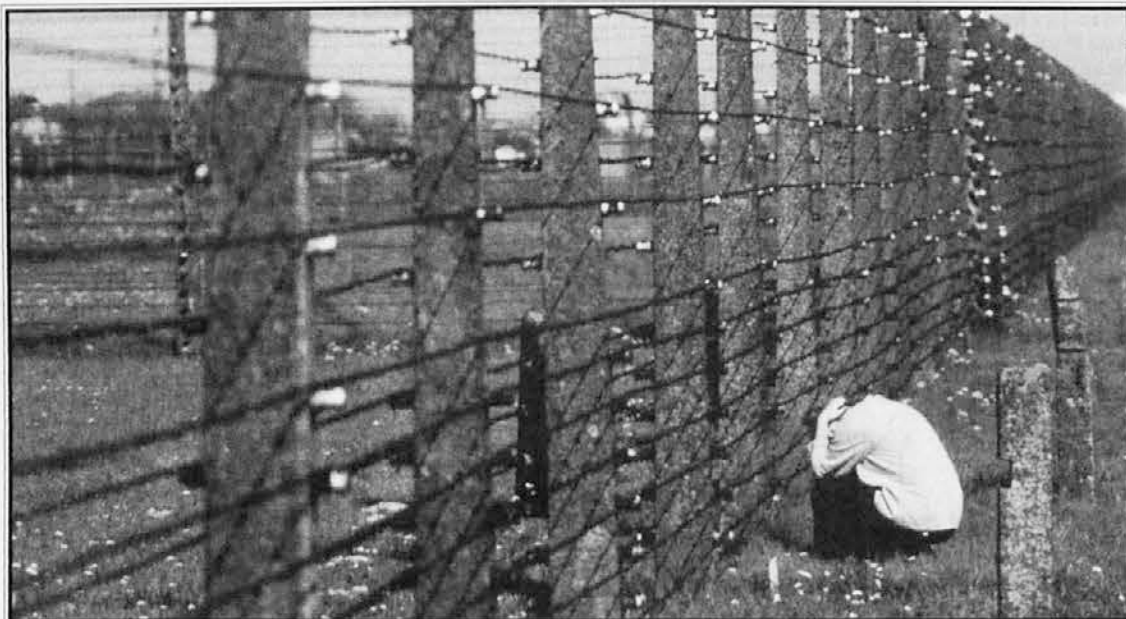
5
ČETRTEK
14. MAJA
1998

50 LET IZRAELSKA DRŽAVE

ALOJZ TUL

Izraelska ali judovska država praznuje letos 50. obletnico ustanovitve (1948-1998). Po judovskem luninem koledarju se je to zgodilo 30. aprila, po našem gregorijanskem koledarju pa 14. maja 1948).

Zgodovina judovskega ljudstva sega v tisočletja pred Kristusom in jo poznamo iz zgodb Sv. pisma stare zaveze. V stalnih bojih s sosedi so si priborili dovolj ozemlja, da so si na njem ustanovili lastno državo. Šlo je za t.i. obljubljeno deželo Palestino, ki so jo zasedli po vrnitvi iz egiptovske sužnosti. V 6. stoletju pr. Kr. so bili ponovno izgnani v suženjstvo v Mezopotamijo, kamor jih je kot premaganca odpeljal asirski kralj Nebukadnezar. Ko so se leta 538 pr. Kr. vrnili v Palestino, so tam obnovili Salomonov tempelj v Jeruzalemu. V letih 70-135 po Kr. so Rimljani drugič razušili tempelj in dokončno strli židovsko samostojnost v Palestini. Tako so se Židje ali Judje razkropili po vsem svetu, vendar so povsod znali ohraniti svoje versko in narodno izročilo. Iz roda v rod so sanjali o Palestini in Jeruzalemu, vendar predvsem kot o duhovnem pribežališču. Upali so in čakali, da jim bo Bog, Jahve, izpolnil to duhovno pričakovanje, a pri tem niso mislili na konkretno ustanovitev židovske države. Šlo je torej za "duhovni sionizem", t.j. za duhovno povezovanje.

Proti koncu prejšnjega stoletja pa je v srednji in vzhodni Evropi pognalo korenine politično gibanje za konkretno uresničitev židovskega središča v Palestini. Njegov utemeljitelj je dunajski novinar Theodor Herzl, ki je l. 1896 objavil knjigo o židovski državi. Po simbolnem jeruzalemskem griču Sion je dobilo ime "sionizem". L. 1897 se v Baslu v Švici sestane prvi kongres sionistične organizacije, ki je zahteval "javno priznanje in zakonsko zavarovanje židovsko ognjišče v Palestini."

Palestina je bila skupno z ostalim področjem Srednjega vzhoda dolga stoletja pod oblastjo turških carjev. Ko je to cesarstvo začelo razpadati, sta si Francija in Velika Britanija zagotovili nadzorstvo nad današnjim Libanom, Sirijo, Transjordanijo in Palestino. Društvo narodov je nato pordilo Britaniji mandat nad Palestino in Jordanijo. Novembra 1917 se je britanska vlada s tako imenovano Balfourjevo izjavo uradno zavezala, da bo podprla sionistične težnje po ustanovitvi narodnostnega ognjišča v Palestini.

Še danes ni povsem razčiščen, kaj je odločilno vplivalo na britansko vlado, da se je zavezala pomagati Židom pri ustanovitvi njihove države v Palestini. Z omenjeno izjavo naj bi hotela prepričati vplivne židovske kroge v Avstriji in Nemčiji, da se sicer splašča delati za zmago antantnih sil v prvi svetovni vojni. Res so se sionistični

krogi med pogajanji obvezali, da bodo podpirali ustanovitev britanskega protektorata v Palestini, ki je bila izredno pomemben člen v verigi britanskih kolonialnih ozemelj. V arabskem prebujajočem se svetu je novica o Balfourjevi izjavi vzbudila presenečenje in val protestov, ki pomenijo začetek odpora vračanju Židov v prvotno domovino in vir nadaljnjih zapletov in krvavih obračunavanj. V obdobju med prvo in drugo svetovno vojno se je v Palestino priselilo kakih 400.000 Židov.

PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Zaradi ostrih bojov med Židi in Arabci in terorističnih atentatov na britanske oblasti (22. julija 1946 so člani Irguna podtaknili bombo v velikem hotelu Kralja Davida v Jeruzalemu, kjer so stanovali britanski funkcionarji z družinami, pri čemer je izgubilo življenje okoli sto vladnih uslužbencev), so Britanci leta 1947 sklenili, da se bodo umaknili iz Palestine in vprašanje o njeni nadaljnji usodi prepustili OZN.

Ustanovljen je bil poseben odbor OZN za Palestino, v katerega je bilo vključenih vseh "pet velikih" članov Varnostnega sveta. Izdelal je več predlogov, med temi predlog o razdelitvi Palestine na židovsko in arabsko državo. Glavna skupščina je 29. novembra 1947 s 33 glasovi za, 13 proti in 10 vzdržanih potrdila predlog o razdelitvi. S tem je bila postavljena pravna in politična podlaga za ustanovitev židovske države.

14. maja 1948 so se Britanci dokončno umaknili iz Palestine. Istega dne so predstavniki židovske skupnosti in sionistične gibanja razglasili ustanovitev izraelske države pod začasnim predsedstvom Ben Guriona.

Nova država je ob ustanovitvi štela 650.000 židovskih prebivalcev in 740.000 Arabcev. Po prvi vojni, ki je izbruhnila že 15. maja 1948, ko je pet arabskih držav napadlo komaj ustanovljeno državo, je v Izraelu ostalo le 160.000 Arabcev, 580.000 jih je zbežalo. Danes je teh beguncev poldrugi milijon in predstavljajo še vedno ključno vprašanje arabsko-izraelskega spora.

Danes ima Izrael 4,7 milijona prebivalcev židovskega porekla, kar predstavlja približno eno tretjino vseh Židov na svetu, katerih naj bi bilo okrog 13 milijonov. Največja židovska skupnost živi v ZDA, ki šteje 6 milijonov, sledi Evropa z dvema milijonoma Judov.

V izraelski državi živi danes 1 milijon Arabcev, ki se bodo dogodkov

pred 50 leti ločeno spomnili prihodnjega 14. maja kot dneva "katastrofe", medtem ko so Judje slovesno proslavljali ustanovitev lastne države 30. aprila.

Primerjava med eksodusom iz Istre in tistim iz Sudetov po drugi svetovni vojni (10)

PETER MERKŮ

Kako so se obnašali predstavniki organizacij, ki zastopajo begunce? Kako so se po vojni obnašali vladni politiki obeh držav osi Rim-Berlin, politično in vojaško povezani v "jekleni" pogodbi in soodgovorni za smrt desetih milijonov ljudi, ki so jo zakrivila s svojo napadalno vojno!

Zaustavil se bom le pri nekaterih primerih, ki se mi zdijo najbolj pomembni. Že leta 1963 je dr. Hans-Christoph Seeböhm v javnem govoru med drugim rekel: "...kot zakoniti predstavnik sudetskih Nemcev zunaj lastnih rodni krajev želim, kot Nemeč in kot sudetski Nemeč, v krščanskem duhu, prositi češki narod odpuščanja za krivico, ki mu je bila storjena, zato da bi obojestransko odpuščanje nudilo osnovo za spravo med narodi."

Nemška stran brezpogojno priznava lastno krivdo. O tem najdemo jasno izjavo v odgovoru glasnika nemške protestantske Cerkve na pismo češke protestantske Cerkve.

Podobno stališče je zavzel tudi predsednik nemškega dela mešane komisije zgodovinarjev, prof. dr. R. Vierhaus, ko je 1995. leta, ob srečanju predsednikov dveh držav v Dresdnu izjavil: "Vse, kar se je zgodilo na Češkoslovaškem od 1938. do 1948. leta, je bila posledica nemške politike."

Primerjava s italijanskim obnašanjem je nemogoča zaradi popolnega pomanjkanja primerljivih izjav, če nočemo vzeti za vzorec izjav popolnoma nasprotno vsebine.

8. maja 1985, ob "40-letnici konca vojne in terorističnega nacističnega režima", se je nemški parlament

Kar nekako se ne morem premagati, da ne bi prešla k problemu, ki ne bi smel priti še na vrsto, a se mi zdi silno prav, da nanj opozorim.

V svoji knjigi govorim o pasivnih oblikah glagolov (str. 168), ki so žive v slovenščini. Pasiv pa dostikrat oblikujemo z besedico **se** in **aktivno obliko glagola, ki se veže s subjektom**. Napačna raba je vedno bolj vsiljiva in se mi zdi, da si utira pot v knjižno normo. Prebrala sem:

Otroci nam dokazujejo, kako se **gradi novo Evropo**. Če bi povedali stavek v aktivni obliki, bi se glasil: Otroci nam dokazujejo, kako moramo graditi novo Evropo (kako naj gradimo novo Evropo). V aktivnem stavku je samostalnik Evropa v 4. sklonu. V pasivnem stavku postane direktni objekt subjekt, če ne, je stavek skrupalca, vsaj za tistega, ki zna še kaj slovnice. Rekli bomo torej: Otroci nam dokazujejo, kako **se gradi nova Evropa**.

V preteklosti so na to pravilo opozarjali z navedbo imena in priimka v 1. skl.: Urša Plut. S tem so hoteli opozoriti, da mora ostati samostalnik v 1. sklonu.

Kako bi bilo lepo, če bi povedali, da **je bil** na občnem zboru **izvoljen širši odbor**, iz vrst izvoljenih **bosta izbrana** na prvi seji **predsednik in ožji odbor**. Če hočemo pasiv izraziti s členkom **se**, bomo rekli: Na občnem zboru **se je izvolil širši od-**

JEZIKOVNI KOTIČEK

bor, na prvi seji se bosta izbrala **predsednik in ožji odbor**. Ko se hočemo izražati v pasivu, imamo na voljo dve obliki. Izberimo si tisto, ki nam je bližja, in ne delajmo nepotrebnih napak.

Komaj izšlo knjigo vsi zelo radi berejo. Vsi so pohvalili novi film in igralce, ki igrajo v njem. Novi film in igralci, ki igrajo v njem, **so bili zelo pohvaljeni**. Za pasiv bi bila nemogoča oblika s **se**. V obliki s **se** je glagol najpogostejše v nedovršni obliki, v pasivu s pomožnikom pa je zaželena dovršna oblika.

Na zborovanju smo slišali marsikatero spodbudno misel. Na zborovanju je bila slišana (izrečena) marsikatera spodbudna misel. Na zborovanju **se je slišala marsikatera spodbudna misel**.

Kdor nastopa v javnosti, bi se moral ravnati po teh pravilih! Tudi v italijanščini veljajo kaka toga pravila, pomislimo samo na rabo konjunktiva in kondicionala, pa se pri *Striscia la notizia* neusmiljeno ponorčujejo iz tistega, ki ju je napačno uporabil. Zapomnimo si: Pri rabi pasiva delamo pogosto napake. Pri rabi pasiva so narejene pogosto napake. Pri rabi pasiva se delajo pogosto napake.

Napačna pasivna oblika s **se** si utira pot v knjižni jezik. Ne zdi pa se mi prav, da bi sedaj slovnico pravilno obliko kar vrgli iz rabe.

črtal njeno pomembnost. Drugače v Italiji. *La Stampa* iz Turina je npr. naslednjega dne ni niti omenila. // *Corriere della Sera* ji je posvetil člančič, katerega resnost je razvidna že iz prvih besed, ki se v originalu glasio: "*Chi ha avuto ha avuto, chi ha dato ha dato, scurdammoce 'o pasato*". (Kar je bilo, je bilo, kdor je dal, je dal, pozabimo, kar je prešlo.)

Zadrega, ki izvira iz pomanjkanja civilnega poguma na italijanski strani, je v podobnih primerih jasno razvidna. Celotno stopnjuje se, če pomislimo na dolgo blokado, ki jo je Italija izvajala proti Sloveniji v pogajanjih za vstop v Evropsko unijo, blokado, ki jo je umaknila šele, ko je Slovenija sprejela španski kompromis, ki ureja vprašanje imetja.

Dunajski dnevnik *Der Standard* komentira podpis nemško-češkega sporazuma takole: "Kako težko je do tega prišlo, je razvidno iz opisa izгона Nemcev iz Sudetov ob koncu vojne: v nemški verziji je govor o izgonu, v češki se uporablja pomanjševalna oblika. Drugače bi Praga na to ne pristala. Češka vlada zavrača vsakršno formulacijo, ki bi lahko kakorkoli nudila podlago za zahtevo sudetskih Nemcev po odškodnini."

Frankfurter Allgemeine Zeitung komentira zelo odkrito: "Ne bo prišlo do materialnih zahtev do Češke republike, ki bi zadevale deportacijo Nemcev", to pomeni, da ne bo prišlo do "španskega kompromisa", ker se zdi, da ne bo prišlo do zahtev, vsaj ne takih, ki bi bile povezane z izsiljevanjem.

Naj navedem še komentar švicarskega dnevnika *Der Bund* iz Berna: "Mea maxima culpa Nemcev ter mea etiam culpa Čehov, to je vzajemno, pa čeprav diferencirano priznanje krivde, ni vzklilo z namenom, da bi pozabili na zgodovino, marveč da bi jo obdržali v trajnem spominu, ne kot obtežilni kamen, temveč kot nauk za bodočnost."

KONEC

VREDNOTE, VZGOJA IN VIZIJA

BREDA SUSIČ

Obiskujeta slovenski šoli - znanstveni licej in nižjo srednjo šolo.

Aktivno sta vključeni v slovenske organizacije, tako v vasi kot v mestu.

Preseneti me to, da pravita, da ni važno, katere narodnosti je človek, da je sploh neumno, da se o tem razpravlja. Pravita, da bi Slovenci radi dokazali, da so Italijani slabi, Slovenci pa dobri ljudje in da je biti Italijan slabo, biti Slovenec pa dobro. Enostavno se nočeta ukvarjati z narodnostnim vprašanjem. Pa ne zaradi kake brezbriznosti. Mislim, da ju zelo boli, da bi se morala odločiti za eno ali za drugo narodnost. Zdi se mi, kot da bi bili alergični na vse, kar je v zvezi z narodnostnim vprašanjem. Ugibam, zakaj narodnostno vprašanje občutita tako bolešno. Morda kdo v slovenskem vaškem okolju ni hotel sprejeti njune mame zaradi njene narodnosti in sta dekleti to občutili kot hudo krivico?

Zaradi njunega odnosa do tega vprašanja ju raje ne vprašam, če se počutita Slovenki ali Italijanki. Mislim, da se hočeta počutiti Slovenki in Italijanki v enaki meri in da se bosta vedno upirali, da bi v njihju prevladala ena ali druga narodnost. Njuna domovina seveda ni ne Slovenija, pa niti ne Italija, čeprav bosta poudarili, da sta italijanski državljanke. Njuna domovina je edinole Trst.

SLIKA ŠTEVILKA ŠTIRI
 Študent.
 Oba starša sta Slovenca.
 Doma se pogovarjajo v slovenski.

Živi v vasi blizu mesta.
 Aktivno je vključen v slovenske kulturne organizacije, tako v vasi kot v mestu.

Ima več sorodnikov, ki so Italijani in s katerimi je družina povezana.

Ima dekle, ki je Italijanka, čeprav ima slovenske korenine in je dooločene mere občutljiva do problemov slovenske manjšine.

Preseneti me, da je prepričan, da je narodnostna identiteta stvar izključno osebne izbire vsakega posameznika in da okolje, v katerem živi, na njegovo dozorevanje in izbiro ne vpliva. Kljub visoki humanistični izobrazbi ne razume, da je problem narodnostne identitete tudi družbeno vprašanje, ne pa samo vprašanje intimne psihološke izbire. V dveh besedah, pojma asimilacije ne pozna, kaj šele, da bi jo občutil kot nevarnost ali problem. To pa kljub temu da veliko bere in da je vključen v kroge, v katerih je narodnost zelo pogosto na dnevnem redu poglavljenih pogovorov.

Takih slik poznamo nič koliko. Nobena ni izmišljena. Te sem opisala, ker so se mi zdele nekoliko drugačne od tiste, ki jo v majhnih niansah najpogosteje srečujemo. Na tej sliki so mladi, ki nimajo nobenega odnosa do narodnostnega vprašanja. Zato, ker so jih starši tako vzgojili, zato ker niso nikjer, ne v družini ne v šoli ne med prijatelji začutili, da je narodnost tudi vrednota.

Ta prispevek ni in noče biti kaka poglobljena raziskava o tem, kakšen odnos imamo mladi do narodnostnega vprašanja. Podrobno in poglobljeno analizo teh slik rade volje prepustim kakemu izkušenemu sociologu. Vsi štirje prime-

FOTO BUMBACA

ri se mi zdijo zanimivi in kažejo na zelo različne probleme, ki bi jih bilo vredno obdelati in se z njimi soočiti. Kažejo na to, da je zelo težko poenostaviti problem odnosa mladih do manjšinskega in narodnostnega vprašanja.

Te slike iz našega vsakdanjega konkretnega življenja pa sem opisala zato, da jih lahko vsakdo izmed nas uporabi za kratko osebno razmišljanje.

Čeprav so si primeri med seboj tako različni, me silijo k eni sami ugotovitvi - nihče naših mladih več ne vzgaja k narodni zavesti. Če te vzgoje slučajno ne dobijo doma, je nikjer več ne bodo dobili. V šolah, društvih, Cerkvi, v medijih, povsod so sami vzgojitelji v hudi zadregi, ker ne vedo, kako naj se te vzgoje lotijo. Tako nihče mladih ne ozavešča, nihče ne ovrednoti njihove drugačnosti, nihče jim stvarno ne prikaže prednosti odločitve za slovenstvo. Občutek imam, da se marsikdo boji, da ga bodo obtožili, da je nacionalist (z negativnim prizvokom), komaj se bo lotil tega ozaveščanja. Vsi po vrsti bodo zatrjevali, da je problem zelo delikaten, da je treba paziti na otroke in na mlade, ki prihajajo iz narodnostno mešanih družin, da se ne sme ničesar vsiljevati. In ker je toliko nevarnosti in tveganja, se še tisti redki vzgojitelji, ki občutijo problem, raje odpovejo narodnostni vzgoji, da se izogonej morebitnim težavam in sitnostim.

In kljub temu se da problem rešiti na enostaven način. Saj mladi ne potrebujejo pridigarjev, pač pa živih pričevalcev. Mladim se bo v očeh prižgala iskra, ko bodo videli živega človeka, ki ga bodo cenili in občudovali in ki si bo upal povedati, da je postal (bogatejši, psihološko in moralno močnejši) boljši človek, odkar je v sebi razčistil, da je vredno biti Slovenec, da ga ta zavest ni odrinila od tega, da bi spoštoval vse druge narodnosti, pač pa da mu je, obratno, to pomagalo, da je še bolj cenil specifičnost vsake druge kulture. Mladi se bodo vzgajali ob zgledu starejših, ki jim ne bodo

zamegljevali pojmov s pretiranim poudarjanjem vrednot, kot je multikulturalnost, vendar osebi, ki še nima izdelane lastne identitete, lahko vsili lažen občutek, češ da to, da je kdo zaveden Slovenec, izključuje dejstvo, da je istočasno - v tem prostoru tudi avtomatično - multikulturalen.

Navedene slike me peljejo še do druge ugotovitve, ki me v tem razmišljanju vodi še korak naprej. V našem zamejstvu nimamo izdelane globalne vizije o tem, kaj hočemo početi s to našo manjšino. Zdi se mi, da se zadovoljimo s tem, da živimo iz dneva v dan. Dogodki nas prehitujejo, komaj utegnemo reševati sprotne probleme, iskanju marsikaterih rešitev se sploh že vnaprej odpovemo, ker vemo, da ne bomo kos vsemu... Če včasih slučajno kaj novega pridobimo, te pridobitve ne znamo izkoristiti... In tako izgubljam energijo, materialne pridobitve, ki jih manjšina že uživa, (pomislimo na nekatere šole, ki bi se jih dalo z dobro koordinacijo ohraniti pred zaprtjem ali združevanjem...) in, kar je najhuje, izgubljam navdušenje in optimizem.

Posledica: mladi čutijo to zafustriranost v ozračju, čutijo pomanjkanje življenjske volje in to jih odvrača. Mladi ne vidijo perspektive znotraj manjšine, ker se nihče sistematično ne ukvarja z njimi in z njihovo prihodnostjo. Mladi pa so po svoji naravi v celoti obrnjeni ravno v prihodnost. Ko trdim, da se nihče ne ukvarja z mladimi, ne mislim reči, da bi ne imeli dovolj športnih, vzgojnih in kulturnih društev zase in vse pohvale vrednih prostovoljcev, ki jim posvečajo svoj dragoceni prosti čas. Tu mislim predvsem na to, da teh prostovoljcev nihče ne koordinira, da ni izdelanega nekega globalnega načrta za mlade, ki bi radi ostali v tem našem prostoru in dali nekaj svojega za manjšino, za slovenskega človeka. Tu ni nobenega načrta, kako v manjšini vzgojiti nove kadre, kako jim omogočiti, da bodo lahko ostali v zamejstvu in da ne bo treba, da iščejo dobrih priložnosti daleč proč. Ljudje, ki so danes odgovorni za prihodnost manjšine, se glede tega vprašanja preveč prepustčajo slučaju. Nihče moči in potencialov te mladine ne usmerja in izkorišča sistematično in smiselno.

Kot sem povedala, ne znam postreči z rešitvami za izhod iz te situacije. Tudi krivcev za to stanje ne bi bilo "fair" iskati, ker bi potem celotno razmišljanje izpadlo kot napad na kdove koga. Kar pa to razmišljanje noče biti. Rado bi bilo samo spodbuda, da se kmalu začne s kakimi ukrepi, drugače bo prepozno.

To, da se neki problem izpostavi, predstavlja po mojem že pol rešitve. Vsi namreč že slutimo, da je čas, da je treba iskati rešitve tam, kjer jih do sedaj še nismo iskali. Treba je "samo" zbrati dovolj energije in časa, da se celotne zadeve lotimo na popolnoma nov način. "Samo", seveda! Saj to ni taka grozna stvar, lotiti se problema znova, od njegovega konca, ne pa, kot običajno, od začetka! Poskusimo obrniti celotno stvar na glavo. In začnimo z optimizmom!

POMLADANSKO BRANJE O KULTURI IN DRUŽBOSLOVJU PRIMORSKE

Pomladna, aprilsko-majska številka revije za družboslovje in kulturo *Primorska srečanja*, ki jo izdaja Društvo sociologov in politologov severnoprimorskih občin, prinaša obilo informacij, prijetnega branja in povzetkov zanimivih dogodkov, ki jih za bralce beležijo oblikovalci revije. Več kot trideset avtorjev v reviji objavlja prispevke, ki jih je uredništvo postavilo v stalne rubrike revije.

Vida Gorjup Posinkovič, glavna urednica, se v svojem uvodniku sprašuje o pravilnosti zapisa imena velikega Goričana Lojzeta Špacapana, ki so ga postavljali razstave v Cankarjevem domu podpisali z italijansko različico njegovega imena. Posinkovičeva je upravičeno zaskrbljena, da se takšna odločitev postavljavcev razstave v Ljubljani, ki so dela Lojzeta Špacapana prevzeli od italijanskih kolegov vključno s podatki, lahko spreobrne v dejstvo, da bomo slovenstvo Špacapana zato, ker je iz Gorice, prepustili sosedom za mejo.

Lucijan Vuga v rubriki *Evropa in mi* opozarja na probleme strateškega planiranja v luči pokrivanja prostora in v uvodu poda zgovoren podatek, da 25-kilometrski obmejni pas predstavlja polovico državnega slovenskega ozemlja. Andrej Aplenc pa v isti rubriki predstavlja delovanje Civilne iniciative za Slovenijo v letih 1992-1996. Milica Kacin Wohinz je v svojem prispevku aktualna, dasiravno govori o manjšinskem vprašanju med obema vojnoma; aktualen pa je v svojem prispevku tudi Miro Kocjan, ki prav v dneih, posvečenih knjigi, piše o premičnih knjigarnah *ban-carellah*, ki jih je mogoče videti in obiskati v Italiji, ki so "dragocena organizirana kulturna pobuda". Viljanka Vesel in Bojan Butinar v rubriki *Istra, moja vsakdanja*, sta spregovorila o oljki in njenem izvoru.

Umetnostna zgodovinarica Pavla Jarc je zarisala zgodovinsko pot bazilike in samostana Sveta gora, Mirjana Majer Babič pa povzela utrip parka Nade Zagar v Ilirski Bistrici. Ferdinand Golob iz svoje popotne malhe pred bralce postavlja Turčijo, Patricija Rojc pa planinski razglednik Slavnika.

Darja Skrt zagovarja uporabnost in dragocenost filma in video projekcij za boljše in nazornejše delovanje muzejskih stavb. Aleksandra Pavšič Milost pa pozornost v tokratni reviji Primorska srečanja namenja petdesetletnici Glasbene šole Vinka Vodopivca v Ajdovščini.

Petra Abrama, akademskega slikarja, ki ustvarja v vasi Pedrovo pri Braniku, predstavlja Maruša Avguštin, z višjo bibliotekarko Vilmo Krapež pa v 204. številki kramlja Slavko Gaberc.

Rubrika leposlovja prinaša literarna dela Ksenije Zmagaj, Ivana Dobnika, Marine Bahovec, Jožeta Janeža, Ajde Baliž in Alenke Juvan.

Josip Osti v portretih slovenskih literatkov predstavlja Tamaro Doneva, Zvana Ciglič pa skozi okno v svet pogleda na producenta, skladatelja, glasbenika, pesnika in pisatelja Stuarda Diamonda.

V čitalnici Primorskih srečanj se oglašajo Toni Gomišček, Zvonko Perat, Miro Kocjan, Jožek Štucin, Zmagoslav Kokotar, Jurij Hudolin, Josip Osti in Milica Trebše Štolfa.

Tiste, ki so se tudi letos odzvali na natečaj ljubezenskega pisma iz pekla ali iz raja, pa revija Primorska srečanja obvešča, da bodo rezultati natečaja objavljeni v prihodni številki.

MARJANA REMIAŠ

 7
 ČETRTEK
 14. MAJA
 1998

ŽIVO DOGAJANJE POD MAJEM

VELIK USPEH MAJENCE V DOLINI

Od 7. do 12. maja je v Dolini ob zelo številnem obisku uspešno potekala tradicionalna Majenca, veliki praznik pomladi z globokimi koreninami.

V Dolini se vedno temeljito pripravljajo na ta praznik, ki poleg tradicionalnega postavljanja maja in plesa parterjev in parterc vsebuje še vrsto drugih kulturnih točk. Tu je treba omeniti zlasti vrsto kakovostnih razstav; v galeriji Torkla o zgodovini Majence in o 120-letnici društva Valentin Vodnik, v cerkvi sv. Martina pa so razstavljali domači umetniki in zamejski obrtniki.

Prireditve v okviru letošnje Majence so se pričele v četrtek, 7. t.m., z ljudsko pokušno domačih vin. Dan kasneje, v petek, 8. t.m., so odprli razstave v galeriji Torkla in v cerkvi sv. Martina, v soboto, 9. t.m., pa so odpr-

li že 42. občinsko razstavo vin s podelitvijo priznanj šestnajstim vinogradnikom, ki delujejo v dolinski občini. Odprli so tudi kioske, celo noč pa je potekalo postavljanje tradicionalnega maja. V nedeljo, 10. t.m., je bil popoldne kulturni spored z nastopom pihalnega orkestra Breg in folklorne skupine Raša iz Labina, nato pa so na trg prišli parterji in parterce, ki so odprli ples. V ponedeljek, 11. t.m., pa so v okviru Majence predstavili novi roman Marija Čuka *Pena majskega vala* (o tem bomo še poročali).

V torek, 12. maja, se je letošnja Majenca končala s podiranjem maja.

POSVEČEN KMEČKI LEKSIKI V SLOVENSKIH NAREČJIH

PRVI SLOVENISTIČNI DAN V TRSTU

V četrtek, 7. t.m., je v veliki dvorani Visoke šole modernih jezikov za prevajalce in tolmače v prostorih bivšega Narodnega doma v Trstu potekal prvi *Slovenistični dan*, ki ga je priredila Visoka šola modernih jezikov, ki deluje v sklopu tržaške univerze.

Kot je povedala predstavnica prireditev, prof. Marija Pirjevec, je Slovenistični dan posvečen problematiki kmečke leksike v slovenskih narečjih pod zornim kotom tradicije in inovacije.

V jutranjem delu so najprej predstavili tri novejša dela, ki zadevajo probleme v zvezi s slovenistiko: prof. Rada Košuta s tržaške univerze je spregovorila o knji-

gi Roberta Dapita *Aspetti di cultura resiana nei nomi di luogo* (Aspekti rezijanske kulture v krajevnih imenih), Marija Pirjevec o knjigi esejev Mirana Košute *Krpanova sol*, prof. Franco Crevatin s tržaške univerze pa o *Narečnem slovarju Sv. Antona pri Koprju* Dušana Jakomina. Zatem so spregovorili Zinka Zorko z univerze v Mariboru o kmečki terminologiji v prekmurškem narečju, Ludwig Karni-

čar z univerze v Gradcu o kmečki terminologiji v koroških slovenskih narečjih, Herta Maurer Lausegger z univerze v Celovcu pa o starem in novem v kmečkem besednjaku slovenskega narečja iz Rožne doline na Koroškem.

V popoldanskem delu so spregovorili Goran Filipi z univerze na Reki, ki bo obravnaval kmečki besednjak iz Dekanov pri Koprju, Lilia-

na Spinozzi z univerze v Vidmu o integracijskih procesih romanskih izposojenk v slovenskem narečju Nediških dolin, Vera Smole z univerze v Ljubljani o kmečki terminologiji v gradivu Slovenskega jezikovnega atasa, Rada Košuta o vinogradniški terminologiji v slovenskih narečjih v Istri in na Krasu, Roberto Dapit s tržaške univerze o manifestaciji rezijanskega kulturnega sveta v Učji in Peter Weiss s Slovenske akademije znanosti in umetnosti iz Ljubljane o kmečkem besednjaku v narečnem slovarju iz Žadrečke doline.

Prvi Slovenistični dan je sklenil poseg Franca Crevatina s tržaške univerze, ki je podal zaključke.

PRIZNANJE PEDAGOŠKEMU DELU

PRIZNANJE ŠOLI ALBERT SIRK IZ KRIŽA

V Celju se je v soboto, 9. t.m., končal sejem *Vse za otroka*, v okviru katerega so organizatorji letos namenili posebno pozornost šolskim glasilom in njihovi pedagoški ter informativno-vzgojni vlogi. Posebna komisija je tudi ocenila glasila, ki so jih posamezne šole poslale na razstavo.

Med 65 glasili osnovnih šol iz Slovenije in zamejstva je lepo priznanje šlo tudi li-

stu *Náš super časopis*, ki ga pišejo in oblikujejo učenci osnovne šole Albert Sirk iz Križa. Ob kriški šoli sta svoji glasili poslali v Celje še osnovni šoli iz Trebč in Doberdoba.

Učenci kriške osnovne šole so izkoristili podelitev priznanja, ki je bilo v petek, 8. maja, tudi za izlet v Celje. Diplomoma sta med posebno slovesnostjo na sejmu dvignila glavna urednika, učenca Katriin Sedmak in Gregor Košu-

ta, posveta pa se je udeležila mentorica, prof. Olga Tavčar. Učenci in njihovi spremljevalci so si ogledali mesto in se imenitno zabavali v Hermanovem brlogu, to je edinem otroškem muzeju v Evropi. Na celjskem pokopališču pa so se poklonili spomenu slikarja Alberta Sirk, po katerem nosi šola ime.

Uspeh na sejmu v Celju pomeni lepo priznanje za učence in učitelje kriške osnovne šole, ki se mora so-

očati tudi s precejšnjimi logističnimi težavami, saj pristojne oblasti nameravajo v letošnjem šolskem letu obnavljati šolsko poslopje.

Letošnje priznanje za ta časopis, kakor tudi nagrade, ki so jih prejeli učenci šole Sirk v lanskem in predlanskem šolskem letu z raziskavami za Kugyjevo nagrado, pa zgovorno kažejo, da pedagoško-didaktični uspehi niso odvisni od števila učencev ali učnih moči, ampak očitno od zavzetosti in dela vseh, ki so na šoli.

KULTURNI SPORED IN SPOMINSKA PLAKETA

50 LET SPOMENIKA PADLIM NA PADRIČAH

V soboto, 9. t.m., so na Padričah z množično obiskano in občuteno slovesnostjo proslavili 50-letnico postavitve plošče v spomin na domačine, ki so padli za svobodo. Plošča se nahaja na pročelju domače cerkvice sv. Cirila in Metoda, proslavo pa sta priredila Kulturno društvo Slovan in krajevna sekcija Vsedržavnega združenja partizanov Italije.

Na slovesnosti so sodelovali recitator Danijel Malalan, domači zbor Slovan, godba na pihala Viktor Parma iz Trebč in Tržaški partizanski pevski zbor Pinko Tomažič. Delegacije so položile vence pred ploščo, zvrstili so

se posegi gostov, od domačega partizana Josipa Grgiča in predstavnikov Zveze borcev iz Sežane in Koprja do predstavnika VZPI Artura Calabrie, podtajnika SSK Iva Jevnikarja in podpredsednika deželnega sveta F-Jk Miloša Budina. Na svečanosti, ki jo je povezovala Matejka Grgič, so tudi podelili spominsko plaketo najstarejšemu še živemu domačemu partizanu Romanu Grgiču.

Omeniti je še treba, da je bila pred proslavo v cerkvi sv. Cirila in Metoda maša v spomin na padle domačine, daroval jo je domači župnik Žarko Škerlj.

ANSAMBEL KRAŠKI OVČARJI

NOVA IZKUŠNJA IN PRIZNANJE

ERIK DOLHAR

Zamejski ansambel Kraški ovčarji se je v sredo, 6. t.m., v občinskem gledališču mesta L'Aquila udeležil glasbenega natečaja združenja amaterskih glasbenih skupin Anagrumba (na sliki).

Šlo je za koncert z naslovom *No playback*, kar jasno pravi o tem, da so bile povabljenе samo skupine, ki igrajo "v živo". To je bil veliki finale natečaja za avtorsko glasbo in besedila, ki ga je družba konec marca letos najprej priredila v vseh italijanskih deželah. Takrat so se Kraški ovčarji v tržaškem gledališču Miela uvrstili na prvo mesto z neko drugo tržaško skupino: pol žirije je glasovalo za naše fante, druga polovica pa za Tržačane. Zmagovalca deželnega natečaja je nato izbrala državna komisija Arci-ja v Rimu, ki si je ogledala video posnetek koncerta in izbrala Kraške ovčarje.

Kot smo že poročali, sestavlja Kraške ovčarje skupina Kraševcev, doma iz Vižovelj, Nabrežine, Križa, Repna in Proseka: Aljoša Saksida, Matej Gruden, Mitja Košuta, Danilo Pahor in Iztok Cergol. V L'Aquili je bila najboljše skupina iz Veneta; veliko priznanje za amatersko

delo vseh glasbenih skupin, ki so se predstavile z izključno avtorskimi besedili in glasbo, pa predstavlja dejstvo, da bodo po dve pesmi vsake skupine vključili na CD ploščo, ki jo bo Anagrumba izdala čez kaka dva meseca. Kraški ovčarji so se v L'Aquili predstavili s tremi hrva-

škimi in dvema slovenskima pesmima, organizatorji pa so od teh za CD izbrali dve hrvaški z besedilom in glasbo Aljoše Saksida: *Hôču, da se napijem* in *Zvezdice*. Ti dve

smo imeli možnost igrati z izrednimi akustičnimi sredstvi, pa tudi *igra luči* je bila odlična: organizatorji z aparaturami sploh niso štedili. Med nastopom nas je verjetno nekoliko izdala trema, saj smo igrali v družbi samih odličnih skupin. Vseeno pa smo zaigrali več kot v redu. Vzdu-

šje v nabito polni dvorani je bilo enkratno: ko smo številno publiko občinskega gledališča.

Prav Aljoša nam je na kratko opisal, kako so doživeli to novo izkušnjo in s kakšnimi občutki so se obogatili vrnil na Kras: "Zelo smo zadovoljni, predvsem ker

šje v nabito polni dvorani je bilo enkratno: ko smo številno publiko občinskega gledališča. Prav Aljoša nam je na kratko opisal, kako so doživeli to novo izkušnjo in s kakšnimi občutki so se obogatili vrnil na Kras: "Zelo smo zadovoljni, predvsem ker

PRED 36. PRAZNIKOM ČEŠENJ V MAČKOLJAH

"KULTURA JE VSE TISTO, KAR KREPI IN POGLABLJA NAŠO NARODNO ZAVEST"

IVAN ŽERJAL

Konec maja in na začetku junija bo potekal v Mačkoljah tradicionalni in priljubljeni Praznik češenj, ki bo letos doživel že 36. izvedbo. Praznik prireja krajevno Prosvetno društvo Mačkolje, ki skupaj z drugim vaškim društvom Primorsko predstavlja pomembno slovensko kulturno postojanko v Bregu. Z mladim predstavnikom PD Mačkolje Nikom Tulom smo se pogovorili o zgodovini in delovanju društva ter o bližajočem se Prazniku češenj.

Glavni steber delovanja PD Mačkolje je prav gotovo društveni pevski zbor (posnetek je z lanske proslave 35-letnice Praznika češenj)

Čeprav je PD Mačkolje precej znano na Tržaškem, bi Te vseeno prosil, da posreduješ za naše bralce nekaj podatkov o njegovi zgodovini...

Začetek društvenega delovanja se ujema s prihodom v Mačkolje mladega duhovnika Stanka Janežiča leta 1950. On je bil glavni pobudnik prvih Slovenskih večerov, prireditelj s kulturno in domoljubno vsebino. Po dveh uspešnih sezonah Slovenskih večerov je prišlo tudi do formalne ustanovitve kulturnega društva. Na ustanovnem občnem zboru leta 1952 so mu dali ime *Slovenska katoliška prosveta Mačkolje*. Na občnem zboru leta 1976 se je društvo preimenovalo v *Prosvetno društvo Mačkolje* in sprejelo nov pravilnik. Delovanje društva je že od vsega začetka potekalo na različnih področjih. Od teh je najpomem-

nejše prav gotovo pevsko. Mešani pevski zbor ostaja namreč še danes osrednji dejavnik kulturnega življenja, v najboljši tradiciji naših vaških društev. Zbor, ki je nastal leta 1949 kot cerkveni pevski zbor, se je že v svoji "mladosti", vzporedno s poživitvijo vaškega kulturnega utripa, posvečal tudi posvetni pesmi in s tem prevzel tisto dvojno poslanstvo, ki ga opravlja še danes. Društvo pa ni le zbor. Ob različnih priložnostih je v društvenem okviru zaživel dramski odsek, člani pa so dejavni tudi na etnografskem področju z zbiranjem narodnega blaga in prirejanjem razstav. Naj povem, da smo mladi aktivno soudeleženi v društvenem odboru. Tako je bilo na začetku in tako je še danes.

Kako je potekala letošnja sezona?

V sezoni, ki se izteka, je društvo pripravilo različne prireditve, gostovanja in dru-

ge pobude. Naj navedem samo pomembnejše. Decembra je bila že četrta izvedba predbožične glasbene prireditve *V pričakovanju*. Ob društvenem zboru je na njej nastopila še trobilna skupina prošeške godbe na pihala. Februarja smo praznovali Dan slovenske kulture s prireditvijo, ki smo jo izoblikovali v sodelovanju z drugim vaškim društvom, KD Primorsko. Aprila so v Mačkoljah gostovali prijatelji dramskega odseka PD Standrež z Molierovo veseligo *Skopuh*. Ob domačih prireditvah pa so bila še številna gostovanja društvenega pevskega zbora. Mlade pevke in pevci tega zbora smo nekajkrat nastopali tudi v samostojni zasedbi z imenom Vox, med drugim na reviji mladinskih skupin v Šmarjah pri Kopru in na reviji Primorska poje v Kobaridu. Poleg tega smo v iztekajoči sezoni pripravili tri predavanja, ki smo jih posvetili pol-

preteklim zgodovinskim dogodkom. Profesor Jože Pirjevec nam je oktobra predstavil pomen Pariške mirovne konference leta 1947 in dogajanja v letih po drugi svetovni vojni. Februarja sta bila naša gosta Mira Cenčič in Karlo Kocijančič na večeru o TIGR-u. V marcu pa nam je Milan Gregorič spregovoril o dogajanju v Istri v obdobju slovenskega osamosvajanja. Prirejanje predavanj je bilo za nas pravi majhen izziv. Že v prejšnji sezoni smo namreč predstavili srečanje z zgodovinarjem. Glede na zelo spodbuden odziv občinstva smo se odločili, da tudi v letošnji sezoni nadaljujemo to pobudo. Zanimanje za te večere je bilo res veliko, zato mislim, da bomo tudi v bodoče nadaljevali na tej poti. Kultura niso le petje, književnost in umetnost, kultura je tudi zgodovina in sploh vse tisto, kar krepi in pogloblja našo narodno zavest.

Kmalu boste zopet priredili tradicionalni Praznik češenj. Kdaj in kako bo potekal? Katere točke bo vseboval?

Praznik češenj stopa letos v svoje 36. leto. Po lanskem jubilejni 35. izvedbi se vračamo na tradicionalne tirnice. Praznik bo zaživel na prireditvenem prostoru "na Metežici" v dneh od 29. maja do 1. junija. Po številu obiskovalcev, ki je iz leta v leto večje, a predvsem po njihovem navdušenju sodeči, lahko brez dvoma trdim, da spada Praznik češenj med najbolj priljubljene vaške praznike in šagre na Tržaškem. Mislim, da k temu pripomorejo lep in urejen prireditveni prostor, ponujene dobrote, glasbeni in kulturni program, predvsem pa prijaznost in zavzetost vseh sodelavcev, ki znajo ustvariti pravo "praznično" vzdušje. Pri društvu se trudimo, da bi znali kljub številnim spremembam ohraniti prvotno sporočilo Praznika češenj, ki so si ga takratni prireditelji, veliko izmed njih še vedno sodeluje, zamislili kot kulturno-družabno prireditev na prostem. Zato bomo tudi letos ob priznanih ansamblih, ki bodo zabavali obiskovalce na večernih plesih, poskrbeli za bogat kulturni program, ki bo potekal v nedeljo, 31. maja, popoldne.

Podroben program in imena nastopajočih skupin bomo predstavili v naslednjih dneh v časopisih in na radiu, dostopen pa bo tudi na svetovnem spletu na naslovu <http://mackolje.home.ml.org>.

Kaj pa načrtujete za prihodnost?

Zamislil in načrtov je veliko, v tem trenutku pa so vse naše moči uperjene v letošnjo izvedbo Praznika češenj, krono društvene sezone. Po Prazniku bo čas sprostitve, obratno in načrtov za prihodnjo sezono, za katero upam, da bo prav tako uspešna kot letošnja.

OBVESTILA

SPORED ROMANJA kipa fatimske Matere Božje po slovenskih župnijah. Petek, 15. maja: Kolonkovec: zasebna molitev; slovo ob 15.30. Salezijanci: sprejem ob 16. uri; maša; slovo ob 17.30. "Ognjišče" v ul. Revoltella: sprejem ob 18. uri. Sobota, 16. maja: "Ognjišče": slovo ob 14.45. Sv. Jakob: sprejem ob 15. uri; zasebna molitev; ob 17. uri maša; od 18. ure do 19.30 pobožnost za ital. vernike; od 19.30 do 20.30 molitvena ura; slovo. Novi sv. Anton: sprejem ob 21. uri; bdenje do 24. ure; kip ostane v cerkvi. Nedelja, 17. maja: Novi sv. Anton: slovo ob 11.15. "Ognjišče": sprejem ob 12. uri. Ponedeljek, 18. maja: "Ognjišče": slovo ob 8. uri. Rojan: sprejem ob 8.45; zasebna molitev; popoldne molitvena ura; šmarnice; kip ostane v cerkvi. Sreda, 20. maja: Rojan: zasebna molitev; slovo ob 15.45. Sv. Ivan: sprejem ob 16.30; ob 18. uri maša in šmarnice; kip odide nato k šolskim sestram. Četrtek, 21. t.m.: Šolske sestre: slovo ob 14.15. Barkovlje: sprejem ob 15. uri; maša; odhod ob 18. uri. Marijanišče: sprejem ob 19. uri.

SLOVENSKA GLASBENA šolabna koncertna pobuda Rojan v sodelovanju z Mednarodno akademijo *Musici artis in Ljubljanskim festivalom* vabi na koncert Pihalnega kvinteta *Korfeje* Akademije za glasbo v Ljubljani, ki bo v nedeljo, 17. maja, ob 20.30 v dvorani Marijinega doma v Rojanu. Mladi slovenski glasbeniki bodo izvajali dela Paula Hindemitha, Primoža Ramovša in Jean-Francaixa. Vstop prost.

SEJA ŠIRŠEGA odbora SSK za Devin-Nabrežino bo v sredo, 20. t.m., z začetkom ob 20.30 v prostorih devinskih zborov v Devinu; dnevni red: 1. analiza šestmesečnega delovanja občinske uprave; 2. regulacijski načrt; 3. odlagališče azbesta; 4. predstavitev kandidata za deželne volitve in volilna kampanja; 5. razno.

KLUB PRIJATELJSTVA vabi na srečanje 21. maja ob 16.30 v ul. Donizetti 3. Prof. Sonja Gregori bo predvajala diapozitive o Tibetu, deželi na strehi sveta.

GLASBENA MATICA Trst - Koncertna sezona 97/98. Kulturni dom v Trstu - V petek, 22. maja, ob 20.30: Massimo Gon - klavirski recital (Debussy, Ravel, Musorgski). Prodaja vstopnic eno uro pred koncertom pri blagajni KD.

SOŽALJE

Uredništvo in uprava **Novega glasa** izrekata sodelavcu in prijatelju **dr. Janku Ježu** iskreno sožalje ob izgubi drage sestre.

DAROVI

ZA POTRESENE v Posočju: Slovenska Vincencijeva konferenca 1.000.000; Marcel Petkovšek 50.000; M.B. 100.000; N.N. 100.000.

ZA KARTAS v Ajdovščini: V.F. 50.000.

V SPOMIN na Matejo Fachin daruje Gracijela Glavina 30.000 za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 20.000 za *Novi glas*.

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: Aleksander Rustja v spomin na teto g. Milana 50.000. Namesto cvetja na grob pok. Irme Bizjak N.N. 50.000.

TISOČ LJUDI NA POHODU PRIJATELJSTVA

5. POHOD MAVHINJE-GORJANSKO

V nedeljo, 10. t.m., je pri Mavhinjah potekal že tradicionalni 5. pohod prijateljstva Gorjansko-Mavhinje, ki sta ga priredila Športno-kulturno društvo Cerovlje-Mavhinje in Vaška skupnost Gorjansko. Krasno vreme je prispevalo k temu, da se je pohoda udeležilo okoli tisoč ljudi, ki so na koncu prisostvovali kulturnemu sporedu; tega so oblikovali zbor Fantje izpod Grmade, otroška baletna skupina ŠD Mladina iz Križa, gledališka skupina in ansambel Kraški kvintet. Veliko je bilo tudi uglednih gostov. Poleg županov iz Devin-Nabrežine Marina Vocčija in Komna Jožeta Adamiča ter županov vseh obmejnih

občin s Tržaškega je treba zabeležiti prisotnost predstavnikov slovenske vlade in konzulata (podsekretarke Vojke Ravbar in konzula Zorka Pelikana), senatorja Fulvia Camerinija, poslanca v sloven-

skem parlamentu Aurelia Jurija, tržaškega prefekta Micheleja De Feisa, podpredsednika deželne svete Mihaela Budina in tržaškega župana Riccarda Illyja.

CERKVENA SKUPNOST PRI DOMJU

vabi na

PRAZNOVANJE SV. BOGDANA LEOPOLDA MANDIČA PRI DOMJU

Nedelja, 17. maja, ob 9.30: redna nedeljska sv. maša; **ob 16. uri:** slovesno somaševanje v kapeli (sodeluje CPZ od Banov); **ob 17. uri:** kulturni spored na dvorišču za kapelo.

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE V TRSTU

vabi v okviru priprav na jubilejno leto 2000 na predavanje z naslovom

MARIJA NAS VZGAJA V POSLUŠNOSTI SVETEMU DUHU

Predaval bo g. **Simon Fortuna**, župnik pri Svetem Duhu pri Škofiji Loki. Predavanje bo v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3, v petek, 22. maja 1998, ob 20.30.

PRAZNIK DRUŽINE NA OPČINAH

V nedeljo, 10. t.m., je bil na Opčinah lep Praznik družine, ki ga je priredilo pevsko društvo Vesela pomlad.

V dvorani Finžgarjevega doma se je zbralo lepo število otrok, staršev in sorodnikov, ki so se hoteli udeležiti prijaznega srečanja. Bogat spored je vseboval nastop otroškega in deškega zbora Vesela pomlad ter novoustanovljenega zbora staršev. Prisotne pa je še do-

datno razveselil nastop čarodejev Vikija in Tanje.

Priložnostna govornica Maja Lapornik je podčrtala pomembnost družine, ki je po njenem mnenju model, ki ne bo nikoli zašel v krizo, saj je temelj vsake civilizacije. Vsekakor se družinskega življenja učimo vsak dan in nanj nismo nikoli dovolj pripravljeni. Poudarila je še, da si dandanes družina želi predvsem intimnega veselja in zadoščenosti ter več časa zase.

KANDIDATI SSK ZA OBČINSKE VOLITVE

Na upravnih volitvah za obnovo goriške občinske uprave, ki bodo 14. junija, se bo Slovenska skupnost predstavila na skupni listi Oljke. V prejšnjih dneh so določili kandidate zanjo. Kandidati za občinski svet so aktivni goriški prosvetni delavci Erika Jazbar (na levi sliki), naša sodelavka, univerzitetna študentka klasične filologije na tržaški univerzi, član deželne tajništva SSK in upravne sveta Narodne in študijske knjižnice, in Božo Tabaj (na sliki desno), predsednik rajonskega sveta v Štandrežu in "zgodovinski" igravec štandre-

ške dramske skupine, ter univerzitetni študent agronomije v Vidmu in odbornik pri zboru Lojze Bratuž Miloš Čotar. Imena kandidatov za rajonske svete bodo določili v prihodnjih dneh. Županski kandidat koalicije Oljke bo dosednji predsednik APT-ja Ario Rupeni.

Podpise zbirajo na občinskem volilnem uradu do 16. maja dopoldne. **Obenem SSK obvešča, da bodo podpise zbirali tudi v petek, 15. maja, od 20. do 21.30 v kavarni Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.**

MIŠOLOVKA - ALI - NE ZAUPAJTE VIDEZU!

IVA KORŠIČ

Pred dvema letoma se je po daljšem molku povsem prenovljena Dramska družina SKPD F. B. Sedej iz Števerjana ponovno poklonila žlahni modrici Taliji. Takrat je števerjanski igravec prvič nudil odrsko pomoč režiser Emil Aberšek. Mladi igralci so se spoprijeli s kriminalko, ki ni ravno pogostna dramska zvrst na zamejskih odrih, in z njo doživeli zavirljiv uspeh. Le-ta jim je bil v spodbudo, da so se v soboto, 9. maja, predstavili domači publiko spet s kriminalko, in sicer *Mišolovka* Agathe Christie, v prevodu Brede Pugljeve. Premiero je spremljal izvirno prikupen gledališki list.

Svetovno znana pisateljica je s svojimi deli očarala nešteto bralcev. Tudi v *Mišolovki* se zrcalijo njena nadarjenost za psihološko izrisavanje različnih značajev pa tudi kritično poznavanje družbenih plasti in ne nazadnje njen dar za presenetljivo zapletanje in razpletanje dogodkov. Briški igralci so se potrudili prikazati te bleščeče lastnosti njenega pripovedovanja. V glavnem jim je to uspelo tudi zaradi večjega režijskega vodstva. Dolgoletno zavzeto delovanje na amaterskih odrih je Aberšku zapustilo dragocene izkušnje, ki nedvomno bogatijo njegovo umetniško ustvarjanje.

V napeti igri so bili dovršeno dograjeni ženski liki: Sara Miklus-prizadevna Mollie in Annamaria Škorjanc-kritično nergaška gospa Boyle sta s temperamentno igro dokazali, da znata obvladati dodeljeni vlogi. Tudi Liliana Terpin,

ki je prvič preizkusila napor, a čarobno omamo odrskih desk, nas je z dobrim igranjem večkrat zavedla, da smo že bili prepričani v svojo detektivsko zmožnost. Toda presneto smo se zmotili. Prav tako nas je skozi celotno dogajanje pošteno "vlekel za nos" Simon Komjanc kot narednik Trotter. Tudi Branko Terčič, Martin Komjanc, Jelko Komjanc in Edi Lutman so se potrudili, da bi prepričljivo upodobili svoje junake. Sicer bi lahko še nekoliko krepkeje poudarili kako njihovo smešno lastnost ali komični izrez. Kljub nekaterim nedodelanim trenutkom, negotovostim v replikah, mestoma prepočasemu ritmu je kriminalka dosegla svoj cilj: ustvariti skrivnostno ozračje, obdržati gledalce v napetem pričakovanju in jih voditi v ugibanje krivde tega ali onega. Uprizoritev je s svojo privlačnostjo zadovoljila gledalce - med te-

mi je bil tudi Boleslav Simoniti, predstavnik ZKO Nova Gorica, ki pozorno spremlja gledališko dejavnost v zamejstvu -, ki so popolnoma zasedli Sedejev dom in s hvaležnim ploskanjem nagradili domače izvajalce.

Da je uprizoritev lepo uspela, je za kulisami poskrbel marsikdo. Vsakemu se moramo zahvaliti, ker je požrtvovalno daroval svoj prosti čas in pokazal navdušeno zagnanost za skupno stvar. Najprej moramo omeniti Anko Černic, ki je kot vodja predstave pomagala režiserju. Jelko Komjanc je iznajdljivi izdelovalec razkošnega scenskega prizorišča. Pravilno je znal prislunhiti režiserjevi zamisli in jo uresničiti z lastnimi izdelki (z mizico, s policami, z zametnim blagom, obloženi stoli, z železno ograjo, s svetlečim se lestencem, s plapolajočim ognjem v kami-

nu...). Pri namestitvi podrobnosti in rekvizitov mu je bila dragocena svetovalka Snežica Černic, ki je tudi tokrat izredno vestno in s pikolovsko natančnostjo poskrbela za kostume. Pobrskala je v garderobi PDG Nova Gorica in v marsikateri trgovini, dokler ni našla zaželenega blaga. Luči je upravljala Marko Lutman; Saša Hlede je pazil, da ne bi pri glasbeni podlagi kaj zaškripalo; za pričeske je poskrbela Liliana Terpin. Za zastorom je igro spremljala šepetalka Anica Graunar.

Kdor si predstave ni ogledal, bo moral verjetno nanjo počakati do jeseni, kajti gledališka sezona se naglo bliža koncu. Toda obetavni števerjanski amaterji se bodo povrnili na odrske deske in s svojim "črnim humorjem" prijetno vznemirili še marsikatero dvorano.

20. SREČANJE PREŽIHOVIH ŠOL V DOBERDOBU

V MAVRIČNIH ZVOKIH DOMIŠLIJE

To je geslo letošnjega jubilejnega, že dvajsetletnega zaporednega srečanja Prežihovih šol, ki bo potekalo 15. in 16. maja, tokrat v Doberdobu.

Ustaljena navada je, da na teh srečanjih sodelujejo vse šole v širšem slovenskem prostoru, ki so poimenovane po slovenskem pisatelju Prežihovem Vorancu, in sicer šole z Jesenic, iz Maribora, Srednje Bistrice pri Lendavi, Ljubljane, Raven na Koroškem, Doline pri Trstu in Doberdoba. Vorančevo štafetno palico so Doberdobcem lani predali Dolinčani v prepričanju, da bodo zamejci še enkrat znali biti kos izzivu.

Zamisel, da bi se med Prežihovci vzpostavili prístni medčloveški odnosi, se je porodila prav v Doberdobu, ko so l. 1977 poimenovali krajevno šolo po Prežihovem Vorancu. Ravne so takrat nav-

dušeno sprejele organizacijo prvega tovrstnega srečanja, ki je bilo jeseni istega leta v Prežihovi rojstni vasi. Takrat so se dogovorili tudi, kdo bo naslednjič gostil Prežihovce. Tako od srečanja do srečanja.

Prireditelji smo si letos Prežihovo srečanje zamislili nekoliko drugače. Želeli smo namreč, da bi bil naš praznik čimbolj sproščen in neformalen. Zato bo osrednji kulturni spored, v *Mavričnih zvokih domišljije*, potekal pod šotorom, kjer bo veliko priložnosti za spletnje medsebojnih prijateljskih odnosov, tudi ob zvokih naše himne *Pridi, podaj roko*. Da bi se prijateljstvo še bolj poglobilo, bomo organizatorji priredili v soboto, 16. maja, izlet na Vrh sv. Mihaela, kjer si bomo ogledali Kraljico Krasa. Na travniku ob jamarski koči pa bodo potekale družabne igre, ki bodo izzvenele v obvezo, da bo prihodnje srečanje ravno tako lepo in razigrano, kot smo prepričani, da bo letošnje.

Jubilejno srečanje Prežihovih šol bo torej v petek, 15. t.m., v Doberdobu. **Spored:** ob 18. uri uradna otvoritev in pozdravi, nato kulturni program in družabnost. Na ogled bo zanimiva razstava otroških risb.

ŠTEVERJANCI PRAZNOVALI ZAVETNIKA

V nedeljo, 10. t.m., smo v Števerjanu praznovali farnega zavetnika sv. Florijana. Praznik se je začel ob 10. uri s slovesno mašo, ki jo je daroval g. Jožko Kragelj. Po bogoslužju smo se vsi farani zbrali Med borovci; tam je bil tradicionalni piknik, ki ga organizira društvo Sedej za vse, ki delujejo v okviru društva in cerkvenega občestva. Ob dobri pojedini, zabavi in petju se je prijetni praznik končal pozno popoldne.

KNJIGO JE IZDALA ZALOŽBA DRUŽINA

POP HAJDUŠKI ZAŽIVEL TUDI V GORICI

DANIJEL DEVETAK

Vsi poznamo Družino kot dragocen slovenski verski tednik. Manj pa nam je bila doslej znana Družina kot plodna založba, ki izdaja osem različnih občasnikov in vsako leto lepo število knjig. Cilj založbe je širiti slovensko versko in duhovno kulturo za rast Slovencev, utrjevati krščansko izročilo in našo narodno in versko istovetnost. To je goriškemu občinstvu, zbranemu v Katoliški knjigar- ni v petek, 8. t.m., povedal ugledni gost dr. Janez Gril, urednik Družine, na predstavitvi knjige Cvetka Svetlika *Velikan je pop hajduški*.

Knjiga, ki jo je z idrijsko-istrskim pridihom smiselno opremili akademski slikar Lucijan Bratuš, želi iztrgati iz krivične zgodovinske pozabe lik primorskega rojak Josipa Velikanjeta (1843-1921), velikega krščanskega in socialnega delavca, ki je predvsem v Istri pustil za sabo neizbrisno sled. Spomin na tega narodnega buditelja, iznajdljivega in pod-

Z leve: Cvetko Svetlik, Janez Gril, Lucijan Bratuš (Foto Bumbaca)

jetnega vzornika, ki nam sveti tudi danes, skoraj 80 let po njegovi smrti, je ostal močno živ v ljudski zavesti. Življenje in delo g. Velikanjeta je na goriški predstavitvi orisal sam avtor knjige Cvetko Svetlik, sorojak izjemnega duhovnika. Za župnika, "ki je živel med razbojniki", je zvedel že kot otrok od stare matere. Počasi je v zrelih letih začel zbirati gradivo o njem na podlagi kronik, drugih virov in pri-

čevanj, dokler ni lani izšla knjiga.

Josip Velikanje se je rodil na mali kmetiji blizu Spodnje Idrije, nato je po študiju celih 51 let bival v istrskih vaseh, v domači kraj pa se je vrnil le malo pred smrtjo. Po gimnaziji v Gorici in dveh letnikih liceja v hrvaškem Primorju je opravil oficirsko šolo v Beogradu in se celo udeležil protiturske ustaje. V Gorici je končal bogoslovje in pel novo

mašo v Spodnji Idriji leta 1871. Glavno delo je opravil v Juršičih v Istri, znani vasi po razbojnikih in hudodelcih. S svojim krepkim temperamentom se je ljudem počasi prikupil, da so ga vzeli za svojega. Ljudje še pripovedujejo, kako je krožil z revolverjem za pasom. Če so mu nagajali, je "spustil dva ognja v zrak in so se razbežali". Dobro je gospodaril, gojil drevesnico, ukvarjal se je tudi s politiko, zgradil je šolo in župnišče, na domu je učil brati in pisati, ustanovil je celo vinarsko zadružno in hranilnico, tako da še danes živi med Istrani kot legenda. Pred prvo svetovno vojno ga je Franc Jožef zaradi velikih zaslug odlikoval z redom Zlat križ s krono, dve leti kasneje pa še z Zlatim znamenjem Franca Jožefa.

Na predstavitvi je spregovoril tudi akad. slikar Lucijan Bratuš, ki je poudaril, kako se knjiga lepo bere v enem zamahu. Na začetku in med posegi gostov je poslušalce res prijetno presenetil mlad idrijski glasbenik; na orglice je "zapel" več istrskih in drugih motivov, ki so na barvit način prikazali vzdušje in ritme na istrskem podeželju.

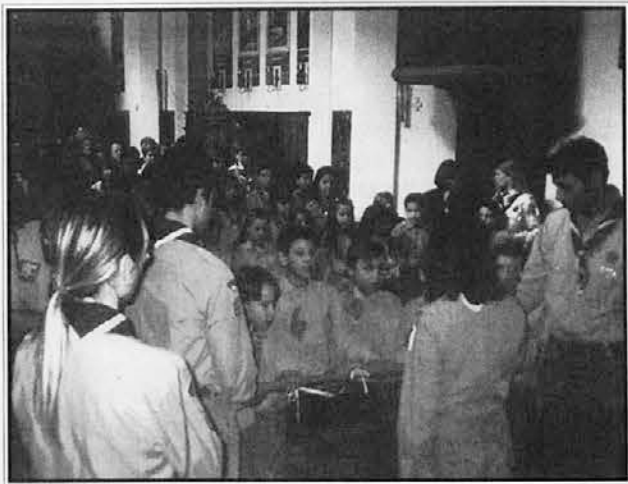
SKAVTSKE OBLJUBE V SOVODNJAH

PRIŠEL JE SVETI JURIJ

Prišel je sv. Jurij in z njim skavtske obljube. Kot vedno smo imeli goriški skavti svojo slovesnost prvega maja, pred tem pa smo se udeležili še obljub tržaških in novogoriških skavtov.

Z razliko od ostalih smo mi imeli precej neugodno vreme, saj je do zadnjega trenutka deževalo, tako da smo se odločili, da ne bo tradicionalnega skavtskega kosila, pa tudi raznih iger in tabornega ognja.

Vsi skupaj smo se zbrali nekaj pred deseto uro v župnijski cerkvi v Sovodnjah, veji izvidnikov/vodnic in roverjev/popotnic sta začeli s programom že dan prej na Peči, kjer naj bi bile obljube, če ne bi vreme ponagajalo. Na Peči so izvidniki prenočili, roverji pa so se odpravili v sovodenjsko župnišče in tam prespali. Naslednji dan je bil dan obljub, izvidnikom in roverjem so se

pridružili še volčiči in volkuljice ter starejši skavti in starši. Uvod v mašo je podal naš načelnik Julijan Čavdek, ki je v svojem kratkem govoru poudaril pomen časti, s katero izrekamo našo obljubo. Poudaril pa je tudi pomembnost spominov, ki si jih človek nabere v svojem življenju. Eden od teh spominov je tudi skavtska obljuba. Ta je vodilo za nas mlade, kaže nam pot, na kateri se učimo postajati bolj-

si ljudje in kristjani, odgovorni za svoja dejanja. V pridigi je sovodenjski župnik Marjan Markežič postavil pod vprašaj skavtsko obljubo. Se je res držimo? Tisto, kar obljubimo, niso prazne besede, niso samo formula, pač pa so smernice, zakoni, ki se jih moramo držati, čeprav je večkrat težko, predvsem ko sami plavamo proti toku. Mlad človek, ki izreče obljubo in v njeni luči raste, mora postati

zglede za ostale, sol zemlje, kot pravi evangelij. V svojih mislih je g. Marjan poudaril zglede kot način vzgoje, vendar ga ni postavil samo v skavtsko okolje, ampak tudi v vsakdanje življenje, na primer v družino, kjer starši s svojim ravnanjem lahko pozitivno vplivajo na otroke.

Po pridigi je nastopil slovesen trenutek obljub. Vsa pozornost je bila usmerjena na nove člane, vsakega smo bili veseli, z vsakim smo v svojih srcih ponavljali obljubo. Tako je letos v naši družini obljubilo dvanajst volčičev in volkuljic ter štirinajst izvidnikov in vodnic. Tega števila smo bili veseli, saj že nekaj let ni bilo toliko novincev predvsem v veji IV. Mašo in obljube smo sklenili s Skavtsko pesmijo, nakar smo se vsi zbrali pred cerkvijo, saj je takrat močno sijalo sonce, ki je prodrlo skozi temačne oblake. Izvidniki so se zaustavili še nekaj trenutkov v cerkvi, da so slovesno in uradno sprejeli v svoje vode nove skavte, ostali pa smo se zunaj veselili nad lepo uspelimi obljubami. Sedaj pa se s polno paro pripravljamo na višek skavtskega leta, t.j. na poletne tabore.

PM

DAROVI

ŽUPNIJE RUPA-Peč/Gabrje-Vrh za potresence: Povodnik Tomsic Metoda 50.000; Anica Ferlat 30.000, N.N. 210.000 N.N. 200.000; Lojzka Pipan Boških 50.000; Pavel Pavletič 60.000; N.N. 100.000; N.N. 50.000; Bogdan Rutar 100.000; N.N. 100.000; N.N. 50.000; N.N. 50.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: Lojzka Pipan Boškin 50.000; namesto cvetja na grob Romanota Devetaka družina Lavrenčič 50.000, družina Carli 50.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: Nada in Vitko v spomin na strica Jožkota 100.000 lir.

ZA CERKEV v Rupci: Ani namesto cvetja na grob Jožeta Čotarja 50.000; Nevenka Čotar v spomin na očeta Jožkota 100.000; Virginia Jurman Tomasig 100.000 lir.

OBVESTILA

V ZAVODU sv. Družine bo v nedeljo, 17. maja, ob 20. uri zanimivo predavanje *Družina - šola ljubezni*. Predavatelj bo v naših krajih dobro poznani pater Markelj. Vabljeni vsi (starejši in mlajši).

PD ŠTANDREŽ prيرة v okviru vaškega praznovanja v sodelovanju z župnijo sv. Andreja Šesto srečanje v pritrkovanju, ki bo v Štandrežu v nedeljo, 7. junija 1998. Začetek ob 17. uri. Skupine, ki jih sestavljajo po možnosti tri osebe, bodo izvajale 10 minutni program. Nastopajoči naj se javijo v dvorani pri cerkvi vsaj pol ure pred začetkom. Predhodne prijave sprejemajo Danilo Paulin, ul. Trivigiano 5, in štandreški župnik, trg sv. Andreja 1, tel. 21849.

FOTOGRAFSKI NATEČAJ v Štandrežu. V okviru Praznika špargljev bo v Štandrežu fotografski natečaj na temo *Štandreški sprehodi*. Udeleženci naj prispevke, črno bele in barvne, oddajo na prireditvenem prostoru med 19. in 21. uro v soboto, 31. maja. Vsak udeleženec lahko prispeva tri fotografije. Od-

govoren: Dimitri Brajnik, tel. 21090.

ŽUPNIJA SV. Andreja apostola v Štandrežu vabi na popoldansko romanje v Oglej na Binkošti, 31. maja letos. Romarji se bodo udeležili zaključka II. goriške sinode v Poponovi baziliki in se med vrnitvijo domov ustavili na večerji. Cena za prevoz in večerjo znaša 25.000 Lit. Če bo po vaseh veliko romarjev, bo avtobus ustavljen tudi pri njih. Vpisovanje: župnijski urad, tel. 21849, med 8. in 10. uro; Ema Lupin, tel. 21361, ob uri kosila. Vpisovanje se zaključuje 20. maja.

IZŠEL JE PASTIRČEK ŠT. 9-10 ZA MAJ-JUNIJ. PASTIRČKOV DAN BO 6. JUNIJA V GORICI, 9. JUNIJA PA NA OPČINAH

Srečnim staršem Danijeli in Ediju Pavletiču čestitata ob rojstvu NIKOLAJA

cerkveni zbor in prosvetno društvo Podgora.

ODER 90 V NOTRANJNJIH GORICAH IN CERKNEM

Po že skoraj končani sezoni se društvo Mirko Filej - Oder 90 vneto pripravlja še na dve pomembni uprizoritvi komedije Dan oddiha. V soboto, 16., in nedeljo, 17. maja, bo Oder 90 gostoval v Notranjih Goricah pri Ljubljani, dan kasneje pa v Cerknem, kjer so obojestranski stiki že trajno sklenjeni. Ideja za tako gostovanje izhaja iz dejstva, da so kulturne izmenjave za gledališko skupino pomembne z vseh vidikov, saj se srečanja vedno spremenijo v trdna prijateljstva. Z vneto družino Filej poudarja, da bo celoten izkupiček dveh nastopov namenjen potresencem v bovški in kobariški regiji.

SREČNO, MALI KOLESARJI!

Na goriškem trgu Cesare Battisti je bilo v ponedeljek, 11. maja, prav slovesno vzdušje.

Ob prisotnosti predstavnikov goriške občine in pokrajine, mestnih redarjev, gasilcev, gozdnih čuvajev in kanonika dr. Kazimira Humarja, ki je blagoslovil kolesa in poudaril, da se moramo na cesti medsebojno spoštovati, je potekalo nagajevanje osnovnošolcev, ki so se izkazali na vsakoletnem tečaju cestne vzgoje.

Tečaja so se udeležili četrto- in petošolci 27 razredov (431 učencev) iz goriške občine.

Cestna vzgoja je vključena v šolski učni program, zato so se je z vso resnostjo lotili tudi slovenski šolarji. Učiteljice so jih temeljito pripravile za pisni izpit. Enkrat jih je obiskal tudi mestni redar, jim še kaj pojasnil in jih spraševal. Vsi naši učenci so pravilno izpolnili vprašalnik in bili pripuščeni k praktičnemu delu tečaja, ki je bil na prostornem parkirišču v Stražicah, kjer so mestni policaji namestili progno s cestnimi znaki in semaforom. V tej preizkušnji sta si četrtošolca Marta Lombardi (osnovna šola Oton Župančič iz Gorice) in Matej Rutar (osnovna šola Fran Erjavec iz Štandreža) nabrala naj-

več točk in si pridobila prvo oz. drugo nagrado. Poleg kolesa je Marta prejela še pokal (na sliki), Matej pa plaketo z mestnim grbom. S pridnostjo sta svojima učiteljicama Mirki Bric in Zdenki Kovic priborila zlato oz. srebrno odličje. O tem priznanju je poročal tudi slovenski program tretje državne televizijske mreže.

V ponedeljek so podelili 15 koles, od teh jih je kar osem prešlo v roke slovenskih otrok. Preostala so prejeli otroci italijanskih šol Nostra Signora in Rismondo iz Gorice ter Serra iz Ločnika.

Prizadevnim učencem in učiteljicam čestitamo za ta prav lep uspeh; šolarjem pa želimo srečno in varno kolesarjenje.

IK

SREČANJE Z DUHOVNO GLASBO

O DUHOVNI UMETNOSTI GLASBIL

V soboto, 9. t.m., je bilo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku drugo srečanje z duhovno glasbo. Igral je ansambel Tergeste Trumpet Consort. Na sporedu so bile zlasti skladbe francoskih skladateljev, kot so Dubois, Alain idr. Izbiro je seveda pogojevala struktura orgel v travniški cerkvi. Ansambel Tergeste Trumpet Consort je tudi prvič zaigral skladbo *Sonata a tre* goriškega skladatelja Stanka Jeričija. Zdi se, da je prisotno občinstvo novo skladbo lepo sprejelo. V resnici precej široko

zasnovano delo je pristen dokaz prizadevanj v iskanju novih poti v naši glasbeni umetnosti, obenem pa je to tudi solidno zasidrano v dosežkih tradicionalne glasbe. Tudi trobila, čeprav niso izrazito cerkveni instrumenti, utegnejo nekaj izraziti, posebno če se opirajo na bogato orgelsko zvočnost. Vsi izvajalci so bili na prav dobri ravni, zlasti organist L. Peressin, ki je dovršeno izvedel zahtevno skladbo *Toccata, Fugue et Hymne sur Ave maris stella*.

Že vabimo na tretje in zadnje srečanje z duhovno glasbo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, ki bo prihodnjo soboto. Nastopili bodo pevski zbori, med njimi tudi otroški zbor iz Gorice. Vsi ljubitelji lepe glasbe toplo vabljeni!

Zaradi preobilice gradiva bomo nekatere prispevke objavili prihodnjic. Sodelavcem in bralcem se opravičujemo. / URED.

NK

KVINTET HARMONIK ZAIGRAL V ŠTMAVRU

KD Sabotin je v soboto, 9. maja, priredilo pomladanski koncert, ki ga je v celoti izvedel harmonikarski kvintet Prosek-Kontovel Glasbene matice iz Trsta. Izredno talentirani izvajalci Igor Cante, Aleksander Ipavec, Dario Furlan, Dean Rebecchi in Dario Savron so se predstavili s klasičnim repertoarjem, ki je dostojno izzvenel pod cerkve-

nim obokom domače cerkvice. Skupina deluje že vrsto let pod neutrudljivim vodstvom prof. Loredane Coceani in žanje odlične uspehe tudi na mednarodni ravni. Odlični sobotni koncert je res navdušil prisotno publiko, saj so morali izvajalci, po želji le-te, k programu dodati kar nekaj skladb.

MARIO QUALIZZA PRIHAJA V NADIŠKE DOLINE

ERIKA JAZBAR

Kakor smo že večkrat poročali, je videmski nadškof določil, da bo špeterski župnik in dekan za Nadiške doline Dionisio Mateučič prevzel službo in vodil duhovno življenje v Kanalski dolini, in sicer v Žabnicah in na Sv. Višarjah.

Znano je namreč že bilo, da je bil dosedanji žabniški župnik nameščen le začasno, kajti iskala se je primerna oseba, ki bi obvladala slovenski jezik in bi bila najbolj primeren za svetišče na tromeji.

G. Mateučič (slika desno) je po novici o novem imenovanju povedal, da bo sprejel namestitev v Kanalski dolini, le če se bo za špetersko župnijo našel naslednik, ki bo domač duhovnik. Videmska nadškofija je ustregla njegovi želji, tako smo v teh tednih pričakovali le na datum odhoda in na poslovilno srečanje s špeterskim duhovnikom.

Dionisio Mateučič bo prevzel vodenje duhovnega življenja v Žabnicah v nedeljo, 17. maja. Svojo zadnjo mašo je daroval v svoji dekaniji v nedeljo zvečer. Dogodek je bil posebno slovesen, saj so pri somaševanju sodelovali vsi beneški duhovniki in so zadnjo Mateučičevo daritev v Nadiških dolinah sooblikovali tudi združeni pevski zbori Nadiških dolin, in sicer MePZ

Pod lipo, Matajur, Rečan ter skupina mlajših pevcev Beneške korenine.

V soboto zvečer pa sta Planinska družina Benečije in Združenje Evgen Blankin privedla priljubljenemu odhajajočemu duhovniku poseben poslovilni večer. Po sv. maši, ki je bila darovana v slovenski, je msgr. Mateučič povzel svoje izkušnje in spomine osmih let, ki jih je preživel v Špetru, kamor je prišel leta 1991. Splošna ocena "špeterskega obdobja" ni bila posebno navdušujoča, saj je Mateučič z napovedjo, da prevzema vernike v Kanalski dolini, dal razumeti, da odhaja tudi zato, ker je v Špetru utrpel

posebno nasprotovanje nekaterih faranov, ki se niso mogli spoprijazniti z dejstvom, da odmevata v cerkvah Nadiških dolin slovenski jezik in slovenska pesem.

Svoje besede je povzel tudi v farnem listu *In cammino insieme - Hodimo usi kupe*, ki je namenjen vsem faranom: "Vam, Beneški Slovenci, ki ste upali puno name, da se bo tudi vaš glas poslušal u naših cerkvah, želim, da Buog osvetli tiste, ki na zastopejo, kako bogatijo imajo, in da ta luč, ki je pravična, bo svetila po usieh naših dolinah."

Znano je že dalj časa, kdo bo novi župnik v Špetru. Videmski nadškof Battisti je v te slovenske kraje imenoval g. Maria Qualizzo (slika levo), ki je bil doslej župnik v Tablji. Star je 62 let in po rodu Benečan, saj se je rodil v Kravarju v podutanski občini. V mašnika je bil posvečen leta

1962. Bil je najprej 40 dni župnik na Solbici v Reziji, nato kaplan v župniji sv. Kvirina v Vidmu; nadalje je prevzel zahtevno funkcijo asistenta škofijske Katoliške akcije in postal prorektor videmskega seminarija. Leta 1974 je bil imenovan za župnika v Naborjetu, kjer je ostal 12 let, nato je leta 1986 postal župnik v Tablji in čez mesec dni se bo preselil v Špeter. Mario Qualizza je poznan tudi kot izreden alpinist, saj je osvojil nekatere vrhove v Himalaji, v čilenskih Andih in na Aljaski. Kakšen pristop pa bo imel novi župnik do slovenskih vernikov v Nadiških dolinah? Pre Antoni Beline v zadnji številki furlanskega mesečnika *Patrie dal Friul* piše, da, kakorkoli se bo g. Qualizza obnašal, gotovo bo za del faranov deloval zgoreno; pred sabo ima namreč le dve poti, ki sta skoraj antitetični: spoštovanje jezikovne in kulturne specifičnosti Nadiških dolin ali zatiskanje oči; tertium non datur.

Tako piše odgovorni urednik Marino Qualizza v uvodniku petnajstidnevniku Dom dne 15. marca o odhodu gospoda Mateučiča: "On je bil an je zaries naš človek, ne samozak se je rodil v Benečiji, ampak zak je zbral in je te, de bo naš človek. Saj vemo, de nie zadost, da adan se je rodil tle par nas, za de se pokaže pravi sin naše domovine; treba je, da tudi zbere za se tolo domovino kot svojo."

SLOVENSKA VLADA PODPRLA KANDIDATURO

Slovenska vlada je na svoji redni seji dne 7. t.m. podprla sklep o sodelovanju pri skupni kandidaturi Avstrije, Italije in Slovenije za zimске olimpijske igre (ZOI) leta 2006.

Vlada je preučila tudi program dela in finančni načrt za izvedbo kandidature, kot ga je predložila Gorenjska interesna skupnost v višini 128 milijonov tolarjev, soglašala pa je tudi s sestavo državnega organizacijskega odbora za pripravo skupne kandidature.

V Ljubljani so ugotovili, da predlog programa dela ter finančnega načrta, ki ga ob ustanovitvi skupnega podjetja Klagenfurt 2006 za izvedbo kandidacijskega postopka predvideva avstrijska Koroška v višini 48 mil. šilingov oz. 640 mil. tolarjev, vsebuje vse stroške za promocijo in izvedbo kandidature v vseh treh državah. Vlada ocenjuje, da so v omenjenem znesku že zajeti vsi materialni stroški sodelovanja Slovenije pri kandidaturi do junija letos in zato meni, da 20-odstotni delež Slovenije pri skupnem kandidiranju znaša 128 mil. tolarjev in je pripravljena sodelovati s svojimi finančnimi sredstvi največ do 70 % predlaganega zneska, to je do 89,6 mil. tolarjev, preostali del pa bo zagotovila

t.i. Gorenjska interesna skupnost iz prispevkov občin in sponzorjev.

Slovenska vlada se tudi strinja s predlogom sosveta Gorenjske interesne skupnosti, da skupno izjavo o kandidaturi in pismo o nameri, ki sta bili predhodno usklajeni med tremi sosednjimi partnerji in ki sta ju 16. aprila letos že podpisali Furlanija-Juljska krajina in Koroška, podpiše v imenu Gorenjske interesne skupnosti Jože Kotnik, zastopnik interesov sosveta županov omenjene skupnosti.

V organizacijskem odboru slovenske vlade za pripravo skupne kandidature za ZOI 2006 so: državni sekretar za turizem T. Zajc, S. Vilar, državni sekretar na zunanjem ministrstvu E. Petrič, državni sekretar za šport J. Strel, zunanji strokovni sodelavec ministrstva za šolstvo in šport B. Farčnik ter predstavniki ministrstev za gospodarske dejavnosti, za ekonomske odnose in razvoj, za promet in zveze, za okolje in prostor ter za kulturo.

ED

12

ČETRTEK
14. MAJA
1998

EVROPA NARODOV (18)

VIDA VALENCIČ

ALZACIJA - MED DVEMA PREREKAJOČIMA SE SOSEDOMA

Pred leti sem po naključju spoznala posebnost. V čem je tičala njegova posebnost? Andreas, sicer francoski državljani, je hotel opravljati vojaščino v Nemčiji. Seveda je bilo vse to nepojmljivo in sploh si je nakopal vzdevek desničarskega skrajneža. Sicer je ta specifični primer pač svojstven, po svoje pa kaže na posebno situacijo, znotraj katere je nastal. Andreas je Alzačan, pripadnik nemške manjšine v Franciji. Pravzaprav je v mnogem popolnoma različen od svojih sonarodnjakov, predvsem zaradi svoje močne navezanosti na Nemčijo.

Alzacija je poseben geografski predel, ki je predstavljal v stoletjih kamen spotike med Francijo in Nemčijo. Kot za ostale francoske predele (npr. Bretanijo), je francoska revolucija tudi za Alzacijo pomenila popolno vključitev v francosko državo in dokončno odpravo avtonomije, katere je bila do tedaj deležna. Najbolj tragično obdobje pa sta bila za Alzacijo druga svetovna vojna ter povojni čas, ki ji je sledil. V Hitlerjevem času

začnanov, da bi jih enačili z Nemci. Travma druge svetovne vojne je še vedno občutena. Alzačani so torej kulturno samostojni, ne ogrevajo se posebno ne za Francoze ne za Nemce. "Če smo primorani izbirati med francoskim ali nemškim narodom, potem smo Francozi, čutimo pa se prej Alzačane kot Francoze."

Bog denar je včasih tako močan, da lahko pripomore h koreniti spremembi situacije. V Alzaciji je to zelo jasno. Krajevna in deželna uprava sta v zadnjih letih uvedli visoko mero dvojezičnosti, predvsem ker sta spoznali njeno ekonomsko vrednost na evropskem tržišču. Na lestvici državnega dohodka na osebo je Alzacija čisto na vrhu, celo pred Parizom. Obenem ima ta predel tudi najnižjo stopnjo brezposelnosti v celotni državi, nekako tako, kot je v Italiji na Južnotirolskem. Zanimivo je predvsem dejstvo, da je vse to blagostanje tudi sad obstoječe dvojezičnosti: firme rade investirajo v Alzacijo, ker imajo tako zlahka dostop tako na francosko kot na nemško-govoreče tržišče. Alzačani, prav zaradi svoje francosko-nemške dvojezičnosti, lahko računajo ne samo na svojo (sicer bogato) deželo, temveč tudi na nemški poslovni svet. Po statistikah naj bi do 50.000 Alzačanov vsakodnevno prekorakilo Ren in delalo v Nem-

čiji. Prav ta dodatni faktor ekonomskega bonusa predstavlja za prebivalce Alzacije vablivo spodbudo za gojenje dvojezičnosti.

Alzacija je glede dvojezičnosti bolj organizirana kot katerikoli francoski predel, na katerem je naseljena kaka etnična manjšina. Pohvala gre predvsem krajevnim upravam, ki koordinirano in dosledno izvajajo politični pritisk na državo. Alzaška stvarnost je na splošno rožnata, v vsem tem optimizmu pa je zaslediti temno liso: relativno malo mladih govori alzaško narečje. V Alzaciji naj bi ga govorilo kakih 1.050.000 ljudi (okrog 60% celotnega prebivalstva), od teh pa le 30% pod 25. letom. Verjetno je to le prehodna faza in prav gotovo bo prav ključna geografska, ekonomska in kulturna pozicija Alzacije naredila svoje.

Kako pa se Alzacija kretna na politični sceni? Žal je tu obzorje (dobsedno...) črno. Le Penov *Front National* žanje velik uspeh in to (razumljivo) predvsem v manjših zakonitih vasih, kjer še danes ne vidiš kakega priseljenca. Nekateri označujejo to politično izbiro Alzačanov kot "kulturni" ali "identitetni" volilni glas; Alzačani v tem kažejo veliko mero tipičnega "nemškega duha", ki je vezan predvsem na zagotovitev "reda" (včasih žal z nepopisnimi posledicami). Res ali pa ne, z vseevropskim prostim tržiščem se bo tudi Alzacija gotovo spremenila.

DALJE

ODMEVNA KULTURNA DOGODKA V CELOVCU

POČASTITEV PESNICE LENČKE KUPPER

Zadnje nedeljsko popoldne v aprilu so se številni Korošci udeležili navdušujočega koncerta v celovškem Domu glasbe, kjer so se otroški in mladinski pevski zbori iz Podjune in Roža na pobudo Krščanske kulturne zveze hvaležno poklonili koroški pesnici Lučki Kupper ob njeni 60-letnici.

Lenčko Kupper poznajo prav vsi na Koroškem: pesnico, pevko zbora Gallus, že nekaj let tudi njegovo predsednico, obiskovalko prirediteljev in ženo zdaj že upokojene profesorja na Slovenski gimnaziji v Celovcu. Rodila se je 4. aprila 1938 na Bistrici pri Pliberku. Izučila se je za šiviljo, kar pa ji ni bilo ovira, da ne bi za svoje tri sinove, ko ji je zmanjkalo pesmic, sestavljala lastne kompozicije. Brez glasbene izobrazbe je šlo sicer z notami težje, zato ji je v začetku pomagal sin, zdaj pa sama piše besedilo in melodijo. Izšlo je že več njenih kaset in pesmaric, na nedeljski prireditvi pa so predstavili novo CD-ploščo, na kateri je 22 pesmi bolj ritmičnega oz. popevkarkega značaja.

"VREDNOTENJE ŽIVLJENJSKIH PRIČEVANJ"

Krščanska kulturna zveza je 4. maja v Slomškovem

domu skupaj s predstavniki Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik predstavila zbornik *Vrednotenje življenjskih pričevanj*. Navzoči sta bili glavni gonilni sili, urednici dr. Marija Makarovič in mag. Mojca Ramšak, ki sta knjigo predstavili z določenim namenom: ovrednotiti na širši ravni razna življenjska pričevanja (npr. koroška *Tako smo živeli*, za katera je dr. Makarovič dobila idejo v Tinjah, kjer se na dopustniških dnevih vsako leto zbirajo starejši ljudje).

Vabilu k sodelovanju so se odzvali slovenski, bolgarski in hrvaški avtorji. Razprave obravnavajo različna poglavja, tako npr. Metka Zobec govori o lektoriranju, Mojca Ramšek o razlogih za anonimnost v knjižnih zbirkah *Tako smo živeli*, Tone Pavček o etični in narodnostni vrednosti takih pričevanj, Stanibor Pettan o glasbi, politiki in vojni v razpadajoči Jugoslaviji itd.

Ker avtorici za svoje delo nista dobili podpore v Ljubljani, je finančno skrb prevzel Nikolai Mikhailov z univerze v Pisi (Studi Slavi). Sicer pa je zbornik rezultat etnoloških simpozijev (13 razprav), ki so jih v Tinjah lansko leto poimenovali Zablatanikov dan. Letos bo tako srečanje 24. in 25. maja.

RB

SLOVESNOSTI PRIPRAVLJAJO V RIBNICI IN V NOVI GORICI

NATISNJENA VŠA DELA P. STANISLAVA ŠKRABCA, NAJVEČJEGA SLOVENISTA PREJŠNJEGA STOLETJA

MARJAN DROBEŽ

nik publikacij, ki jih izdajajo o njem, akademik prof. dr. Jože Toporišič.

Slovenski javnosti - torej tudi rojakom v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in drugod v tujini - je z izidom Zbornika drugega simpozija o jezikoslovcu Stanislavu Škrabcu, p. frančiškane, ter četrte knjige njegovih spisov in drugih del zdaj na voljo vse, kar je o našem jeziku in slovstvu napisal največji slovenist 19. stoletja, kot ga je imenoval akademik Jože Toporišič. Njegovi spisi obsegajo kar okoli 1.600 strani pisarniškega formata. Objavljeni so začeli leta 1870, slovenskemu jeziku pa se je posvečal vse do smrti 6. oktobra leta 1918 v Ljubljani.

Največ je pisal na platnicah verskega glasila *Cvetje z vertov sv. Frančiška*, ki je izhajalo v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici pri Novi Gorici. Tam je p. Stanislav Škrabec prebival in ustvarjal več kot 42 let. Iz tega obdobja je znamenita in še zmeraj zelo aktualna njegova misel, "da vse kar, sem pisal, sem pisal iz ljubezni do slovenščine in ljubezni do Slovencev".

Letos bo minilo 80 let od njegove smrti in spomin na jezikoslovca, znanstvenika in patra frančiškana, bodo počastili na razne načine v Ribnici na Dolenjskem, v vasi Hrovača pri tem naselju je bil namreč rojen, ter v Novi Gorici. Podrobnosti so predstavili na novinarski konferenci in ob predstavitvi dveh novih knjig s ponatisom njegovih del oz. prispevkov o življenju Stanislava Škrabca v Novi Gorici v četrtek, 7. maja. O jezikoslovcu in njegovem mestu v slovenski literarni in kulturni zgodovini je govoril ured-

pa bo v omenjeni župnijski cerkvi maša zadušnica ob 80-letnici smrti p. Škrabca. Po obredu bo slavnostno odprte rojstne hiše velikega jezikoslovca v Hrovači pri Ribnici.

Osrednja prireditev v Novi Gorici pa bo dvodnevni, že tretji zapored, simpozij o delu p. Škrabca. Potekal bo v četrtek in petek, 15. in 16. oktobra 1998, pod strokovnim vodstvom akademika Jožeta Toporišiča. Tema simpozija bodo Škrabčeve presoje, polemike in portreti.

Župan Mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan je na srečanju s predstavniki občine Ribnica, ki so se v četrtek, 7. maja, mudili na obisku, zagotovil, da bo občina letos odobrila precejšnja finančna sredstva za razna dela v zgradbah frančiškanskega samostana in cerkve na Kostanjevici. V jubilejnem letu naj bi končali tudi obnovo samostanske knjižnice, ki se imenuje po Stanislavu Škrabcu.

Za letošnje slovesnosti so imenovali Častni odbor Škrabčevih dnevov, ki ga bo vodil akademik Jože Toporišič, v njem pa so tudi druge ugledne osebnosti oz. predstavniki javnega, kulturnega in verskega življenja. Med njimi naj omenimo dr. Franca Rodeta, ljubljanskega nadškofa, ter msgr. Metoda Piriha, koprškega škofa. Organizacijski odbor letošnjih Škrabčevih dnevov pa vodi p. Matej Papež, gvardijan frančiškanskega samostana na Kostanjevici in župnik tamkajšnje župnije Gospodovega oznanjenja Mariji.

MUČEN POTEK PROCESA V NOVI GORICI

ŽIVAHNOST GLEDALIŠČA ...TUDI NA PROSTEM

MARJANA REMIAŠ

Pred okrožnim sodiščem v Novi Gorici se je 5. maja začela obravnava proti 73-letnemu Vinku Kosovelu iz Šempetra pri Novi Gorici. Obtožen je vojnega hudodelstva proti civilnemu prebivalstvu, ki tudi v Sloveniji po zakonu nikoli ne zastara. Kot komandir čete Vos (to je bila nekakšna tajna policija in obveščevalna služba) za območji Črnega Vrha nad Idrijo in Vojskega na Idrijskem naj bi med drugo svetovno vojno ukazal poboj treh civilistov brez ustrezne sodbe in v nasprotju s pravili mednarodnega prava.

Obtoženi naj bi ukazal prijati in usmrtiti Stanislava Cigoja iz naselja Malovše na Vipavskem, kar da se je zgodilo 13. oz. 14. decembra 1943. Po njegovem ukazu naj bi vosovci v bližini Predmeje nad Ajdovščino 2. januarja 1944 ustrelili Zofijo Petkovšek, dva dni kasneje pa še Ivana Novaka na Mrzlem Vrhu nad Ledinami. Vse tri naj bi med zaslisevanjem in pred usmrtitvijo mučili.

Na sodni obravnavi je potekalo zasliševanje obtoženega in približno dvajsetih prič. Med temi so bili nekdanji vosovci ali pa ljudje iz krajev, kjer naj bi se dogodili omenjeni poboji. Njihove izpovedi so bile povečini nejasne, včasih pretresljive, drugič med seboj izključujoče, v marsičem tudi pomanjkljive, kar je tudi razumljivo, saj je od dogodkov minilo že 56 oz. 55 let. Med izvajanjem dokazov so predstavili razne dokumente iz najrazličnejših vojaških, civilnih in drugih arhivov v Sloveniji. Dne 8. maja je bila obravnava začasno prekinjena, a se bo nadaljevala v kratkem.

Dejavnost osrednje novogoriške gledališke hiše, Primorskega dramskega gledališča, že dolgo ni več suhoparna ponudba osnovnega gledališkega abonmaja, pač pa publiki prijazen, raznovrsten in bogat kolaž mesečnih dogodkov, ki pričajo o vihravem življenju stavbe, njenih prostorov in ljudi, ki jim dajejo dušo. Maj in junij, ki sta pred leti pomenila že dejanski zaključek sezone, sta letos zelo delovna. Pretekli četrtek si je premierska publika v rednem abonmajem dramo *Woyzeck* avtorja Georga Buchnerja v režiji domačina Tomija Janežiča.

Zaradi prezgodnje dramatične smrti je *Woyzeck* delo v fragmentarno postavljenih slikah, ki na odru tvorijo celostno podobo dramske zgodbe moža, ki ga okoliščine privedejo do edinega izhoda: zločina in smrti.

Glavno vlogo je odigral dramski igralec Boris Mihalj, poleg njega pa v gledaliških vlogah nastopa še velik del novogoriškega gledališkega ansambla: Barbara Babič, Bine Matoh, Radoš Bolčina, Rastko Krošl, Nataša Konc, Janez Starina, Nevenka Vrančič, Ivo Barišič, Dragica Kokot, Branko Ličen, Tone Šolar in gostje: Primož Ekart, Sebastijan Cavazza, Stane Leban, Darko Komac in mali ter mladi, a odlični gost Luka Rudan, ki je upodobil Christiana, *Woyzeck*ovega otroka. Predstavo, ki je predzadnja v letošnji redni abonmajski sezoni, bodo gledališčniki uprizorili vse abonmajske dneve v mesecu maju.

Nocoj za veliki oder PDG prihaja premiera študentov 4. letnika ljubljanske Akademije za gledališče, radio, film in televizijo. Njihova letošnja zaključna letna produkcija (premiera nocoj ob 20.30) je delo Gorana Stefanovskega *Bakanalje*. Ljubiteljem komedije bodo 19. in 20. maja v PDG ponovno ponudili uprizoritev *Afrika ali na svoji zemlji* Borisa Kobala, ki je bila lani na Dnevih komedije v Celju razglašena za zlahtno komedijo 1997. leta.

Zadnje junijske dneve pa bodo gledališčniki v Šmartnem v Brdih na prostem uprizorili zadnjo letošnjo premiero *Celestino* v režiji Zvoneta Šedelbauerja. Ker se tudi kulturne ustanove pridružujejo v skupni pomoči prizadetim v Posočju, ki jim zadnji mesec ne prizanašajo potresni sunki, se je Primorsko dramsko gledališče odločilo, da izkupček ponovne uprizoritve predstave *Disput* (zadnja v lanskem sezoni), ki je v gledališkem programu na sporedu v ponedeljek, 25. maja, v celoti nameni prizadetim prebivalcem Posočja.

HITER RAZVOJ FAKULTETE ZA ZNANOST O OKOLJU V NOVI GORICI

V Novi Gorici že štiri leta deluje Fakulteta za znanost o okolju, ki je prva znanstvenoraziskovalna ustanova pri razvijanju tretje slovenske univerze s središčem v Novi Gorici in Kopru. Fakulteta širi svoj program na tista področja, ki jih v Sloveniji doslej niso proučevali na znanstveni in raziskovalni ravni. Tako bodo v šolskem letu 1998/1999 začeli izvajati nov program z naslovom *Ekonomika in vodenje proizvodnih in tehnoloških sistemov*.

Z delovanjem fakultete so v Novi Gorici, kjer je občina njena soustanoviteljica in ji tudi zagotavlja precejšnja finančna sredstva, zelo zadovoljni. V tekočem šolskem letu je na novogoriško fakulteto vpisanih enajst novih študentov iz vse Slovenije, veliko pa je obiskovalcev podiplomskega študija. Pri tem sodelujejo tudi mnogi strokovnjaki iz tujine, saj je novogoriška ustanova podpisala sporazum o sodelovanju z univerzo Iowa, Iowa City, v ZDA. Fakulteta zaposluje štirinajst sodelavcev, med katerimi je deset doktorjev znanosti. Poleg tega sodeluje s fakulteto dvanajst pridruženih profesorjev iz evropskih in ameriških univerz.

Občina Nova Gorica bo poslanstvo fakultete za znanost o okolju podprla tudi s tem, da bo zanj odkupila prostore v nekdanji zgradbi podjetja Primex v Rožni dolini.

M.

NOV RAČUNALNIŠKI MODEL ZA NAPOVED VREMENA

Slovenski meteorologi, ki delujejo v Hidrometeorološkem zavodu pri ministrstvu za okolje in prostor, so skupaj s francoskimi strokovnjaki razvili sodoben računalniški model - *Aladin* - za napoved vremena. Model je zaščiten po mednarodnih predpisih in je Slovenija njegova solastnica, s čimer se je pridružila maloštevilnim evropskim državam, ki stanje in gibanja ozračja nad svojim ozemljem izračunavajo z lastnim modelom, z zelo dobro prostorsko ločljivostjo: *Aladin* je npr. sposoben zaznati burjo v Vipavski dolini in značilne močne padavine v Savinjskih Alpah.

OBVESTILO

HITOVE MUZE, sklepni koncert: v petek, 15. maja, ob 20. uri na gradu Dobrovo *Slovaški komorni orkester Bohdana Warchala* iz Bratislave. Umetniški vodja in prvi violinist: Bohdan Warchal, solist: Dušan Sodja, klarinet.

ZARADI NEPRESTANEGA TRESENJA TAL JE ŠKODA BISTVENO NARASLA

HUDE RANE V GOSPODARSTVU

MIRAN MIHELČIČ

V posoških občinah je še naprej treslo in je zaradi nekaterih močnih sunkov med ljudmi narasla tesnoba, na zgradbah pa nastala dodatna škoda, ki jo morajo komisije za ocenitev škode vzeti v poštev. Sicer podatki za ugotovitev skupne škode, ki jih bodo predložili za osnovna izhodišča zakona o državnih ukrepih za odpravo posledic potresa v Posočju, bodo nepopolni in neuporabni. Več podatkov bo mogoče dobiti šele okoli 20. maja, ko bodo začele v Posočju delovati "tehnične pisarne".

Na področju vseh treh posoških občin je delovalo dvajset komisij, ki so jih sestavljali zapriseženi sodni cenilci in inženirji gradbeništva vsaj petletnimi izkušnjami statika. Doslej so komisije popisale 1.437

objektov. Na njih so evidentirale škodo v znesku 2.529.388 tolarjev. Med temi objekti je 959 stanovanjskih z 2352 stanovalci, 61 poslovnih, 117 stanovanjsko poslovnih z 266 stanovalci, 13 javnih in 287 drugih stavb. Komisije so jih razvrstile tudi po kategorijah oz. po stopnji poškodovanosti. Tako je bilo v občini Bovec ugotovljenih 724, v občini Kobarid 148, v občini Tolmin pa 56 poškodovanih objektov.

V občini Tolmin so medtem prijavili še 550 poškodovanih objektov, ki pa nimajo večjih poškodb. Po tem je pričakovati, da bodo prijave prihajale tudi še iz drugih dveh občin.

KREDITNA NESPOSOBNOST MNOGIH

Potres je močno prizadel bovško gospodarstvo. Škoda je v vseh občinskih naseljih. Posledice potresa, ki se še ni umiril, bremenijo zlasti poslo-

vanje podjetij in samostojnih podjetnikov. V občini deluje 57 podjetij in 148 samostojnih podjetnikov. Rezultati nedavne ankete so pokazali, da je občutilo posledice potresa kar 88% podjetij in samostojnih podjetnikov.

Okrog 45% poslovnih lokalov imajo podjetja in samostojni podjetniki v najemu. Izmed vseh poškodovanih poslovnih objektov je kar polovica utrpela večje poškodbe in zato obstaja možnost, da bodo morali biti porušeni. Tri podjetja in devet samostojnih podjetnikov so morali povsem prenehati s svojo poslovno dejavnostjo. Trenutno je ogroženih preko 70 delovnih mest.

Ta problem se bo še zaostroval, če se bo nadaljeval upad povpraševanja v turizmu in gostinstvu. Ljudje v demografsko najbolj ogroženih krajih so namreč najeli turistična

posojila in popravili svoje hiše, da bi jih delno oddajali turistom. Sedaj jim je to uničil ali močno poškodoval potres. Za najem posojila niso več kreditno sposobni, niti nimajo sredstev oz. prihodkov, da bi banki odplačevali obroke že najetega posojila.

Še hušja kriza grozi podjetjem, če ne bodo imela čimprejšnjih možnosti vsaj delno odpraviti posledice potresa in začeti s poslovanjem.

Gospodarstvu pa grozijo predvsem hudi razvojni problemi, ki bi lahko privedli do hudega gospodarskega, socialnega in demografskega potresa. Lahko se mu prizadeji izogniti le z učinkovitim odpravljanjem posledic potresa in pospeševanjem razvoja ob ustrezni pomoči krajevne skupnosti, državnih institucij in gospodarskih ustanov.

M.

SDGZ / SEJA NOVEGA ODBORA ZA
MEDNARODNO TRGOVINO IN STORITVE

V PRIČAKOVANJU NA RAZPLET DOGODKOV

V OSPREDJU MEDNARODNO POVEZOVANJE

Novoizvoljeni odbor v okviru sekcije za mednarodno trgovino in storitve pri SDGZ - tako se je poimenovala sekcija zunanje trgovine na zadnjem občnem zboru - se je pred dnevi sestala v Trstu. Kot prvo sta bila izbrana nov tajnik sekcije, David Slobec, in ožji odbor podjetnikov, ki bodo tesno sodelovali z novim predsednikom Edijem Ferlugo, lastnikom podjetja Timex, pri opredelitvi in izpeljavi programa sekcije. Zaradi zahtevnosti trenutka, velike spremenljivosti trgov in geopolitične slike tradicionalnega delovnega območja zamejskih mednarodnih operaterjev so bili izbrani v ta ožji sestav izkušeni podjetniki, a tudi novi obrazi: Aleksander Rustja za podjetje Friulexport, Vojko Kocman za Koimpex, Danilo Cunja za mednarodne prevoze Cunja in špediterski oddelek Eurocarped, ki deluje v okviru grupacije, Fabio Pahor za podjetje FerroJulia, Vojko Peric za Trimac in David Mikulus za podjetje Farco.

Z resorskimi pristojnostmi so bili zadolženi Robert Devetak od podjetja La Fornitricce (za stike s pristaniško stvarnostjo), grosist pijač in vina Miro Chert za stike z Ekonomskim krožkom in za evropske programe, David Mikulus za problematiko vključitve Slovenije v EU z ozirom na mednarodno trgovino.

Ostali člani odbora, ki je bil izvoljen na februarjem občnem zboru sekcije, so še: Adriano Močnik (Adriatrans), Barbara Lokar (Cogeco), Robert Vidoni (Eurosava), Dario Stofla (Nova Trade), Aleksander Coretti (Resim), Aleks Oberdank (Sacat), Sonja Stavar (Typographic), Boris Siega (Velox), Karlo Žerjal (Mediachem), Adriano Sosič (ZTT).

Predsednik Ferluga je po razdelitvi pristojnosti predlagal nekaj konkretnih izhodišč

in pobud za delovanje sekcije. V razpravo je poseglo več operaterjev, ki so se dotaknili tako programa kot odprtih vprašanj na krajevni in mednarodni ravni. Omenjen je bil problem sodelovanja z bankami. Finančni viri so za mednarodne operaterje bistvenega pomena in predstavljajo nezanemarljiv strošek v bilanci podjetij. Novembra lani je Združenje podpisalo s Kmečko banko Gorica in NTKB sporazum o sodelovanju s posebnimi pogoji za članke in uslužbenca včlanjenih podjetij. Potrebno pa bi bilo zdiiferencirati posebno ponudbo za mednarodni sektor, saj ta terja specifične finančno-bančne storitve. Novi odbor bo preveril to možnost.

Drugi ključni argument je bilo izobraževanje in kadrovanje. To je ena od točk novih smernic za delovanje, ki so jih sprejeli na občnem zboru. Združenje lahko vložijo prošnjo, v imenu včlanjenih podjetij, za deželno financiranje iz skladov EU internih tečajev za izpopolnjevanje osebja.

Sprejeto je tudi bilo, da bo sekcija priredila work-shope z izkušenimi in uglednimi člani, za ostale kolege, abituriente višjih šol in univerzitetnike, o aktualnih temah: npr. distribucija široke potrošnje v vzhodni Evropi, komercialne izkušnje na raznih nacionalnih trgih Vzhoda itd.

Na koncu so še poudarili interes za navezavo stikov s tradicionalnimi trgi bivše Jugoslavije: posamezni odborniki naj bi bili pobudniki tega zblizovanja in osvežitve odnosov. Prav tako so med prioriteta stiki na krajevni ravni, npr. s pristaniško stvarnostjo ali s sosednjimi primorskimi gospodarskimi ustanovami in operaterji. Nekatere od načrtovanih akcij naj bi stekle še v tem mesecu.

Pred nekaj dnevi je prišlo do spora med jusarji iz Križa in zasebnim podjetjem, ki je na parceli št. 2012/2 na cesti pri Briščah začelo čistiti gozd, ker je dobilo v zakup to delo na osnovi sklepa Kraške gorske skupnosti in na osnovi listine tržaške občinske uprave, ki trdi, da v Križu ni jusarskega odbora.

Kriška srenja je prav nekaj dni prej sama začela čistiti borov gozd na svoji parceli z dovoljenjem pristojnih deželnih uradov na osnovi evropskega pravilnika, ki ureja čiščenje gozdnatih površin oz. druga dela v gozdovih. Ravnatelj kmetijskega nadzorništva v Trstu, dr. Deghenhart, je kriškimi jusarjem potrdil upravičenost za delo v gozdu in srenja je tudi dobila potreben register za redno beleženje opravljenega dela. Omenjena dela v gozdu so jusarji zaradi poslabšanja vremena za nekaj dni prekinili. Ko so se sredi minulega tedna sestali, da bi se dogovorili o delih, ki so jih nameravali opraviti, so ugotovili, da je na omenjeni parceli nekdo že začel s sekanjem gozda. Naslednjega dne so se zato podali do srenjskega gozda in ugotovili, kaj se je

zgodilo. Po daljši razpravi z odgovornim pri podjetju, ki je opravljalo delo, in ob prisotnosti orožnikov se je zadeva zaenkrat končala tako, da je podjetje, ki je dobilo v zakup delo, napovedalo, da bo začasno prenehalo sekati ter da bo jusarje prijavilo sodišču.

Novica o tem dogodku je vsekakor vznemirila našo javnost, saj bi se razni jusarski odbori lahko znašli v podobni situaciji, da bi morali braniti pravico, da gospodarijo na svoji zemlji.

POBUDE GORIŠKIH GOSPODARSTVENIKOV

POGOJI ZA PLODNO SODELOVANJE

SREČANJE Z ZVEZO
GORIŠKIH INDUSTRIJCEV

Slovensko gospodarsko združenje iz Gorice nam je poslalo tiskovno obvestilo o srečanju med Zvezo industrijcev goriške pokrajine in Združenjem. Srečanja so se udeležili predsednik goriških industrijcev Emilio Sgarlata in direktor istega združenja Flavio Flamio, SGZ pa so zastopali predsednik Vid Primožič, predsednik sekcije obrtnikov Karel Tomsič in direktor Združenja Igor Orel. Predstavnika goriških industrijcev sta slovenskim gospodarstvenikom govorila predvsem o postopnem spreminjanju goriškega gospodarstva v luči pristopa Slovenije v EZ, omenila pa sta tudi pomen t.i. petega koridorja Barcelona-Kiev, ki bo gotovo zanimal goriško pokrajino, saj bo Gorica njegov sestavni del. Seveda so na prijateljskem srečanju govorili tudi o vplivu, ki ga bo imel vstop Slovenije na goriško gospodarstvo. Predsednik SGZ Primožič je sogovornikom ponudil možnost sodelovanja pri organizaciji posveta

med goriškimi in novogoriškimi predstavniki industrijcev. Predsednik industrijcev goriške pokrajine je povabilo z veseljem sprejel.

DELEGACIJA F-JK BO
POLETELA V ROMUNIJO

Konzorcij *Aeroporto Friuli Venezia Giulia*, ki upravlja letališče v Ronkah, bo organiziral deželno delegacijo za obisk Romunije, in sicer mest Targu Mures in Craiove, od 17. do 20. maja. S tem bodo vrnili obisk romunski delegaciji iz imenovanih mest, ki je meseca marca obiskala našo deželo. Načrtujejo tudi odprte direktne letalske povezave med letališčem in Romunijo in seveda morebitno sodelovanje na industrijskem, obrtnem, trgovskem in turističnem področju. Konzorcij je v delegacijo povabil tudi predstavnika Slovenskega gospodarskega združenja. SGZ zato vabi predvsem člane zunanje trgovinske sekcije, ki želijo vzpostaviti poslovne stike z romunskimi podjetji, da se obrnejo na Združenje v Gorici (tel. 537386).

znižanih alikvot davka Iva, ko je pogodba podvržena temu davku. Olajšave lahko koristi samo, kdor ni lastnik drugega stanovanja v isti občini ali pa na celnem državnem ozemlju stanovanja, za katerega je že koristil olajšave. Stanovanje ne sme spadati med luksuzne zgradbe, tako kot jih opredeljuje odlok z dne 2. avgusta 1969.

Večkrat se je pojavljalo vprašanje, ali pristojajo omenjene olajšave tudi v primeru, ko kdo želi hkrati kupiti dve stanovanji, ki sta zraven na istem nadstropju ali eno nad drugim v dveh različnih nadstropjih, če ju je seveda možno strukturno poenotiti. Finančno ministrstvo je doslej trdilo, da je v tem primeru možno koristiti olajšave le za eno od dveh stanovanj (tako npr. ministrska odločba z dne 27. novembra 1989). Pred kratkim je ta primer prišel tudi na Kasacijsko sodišče, ki se je z razsodbo št. 563 z dne 22. januarja 1998 izreklo za nasprotno načelo, torej za pristojnost olajšav za obe stanovanji, ki jih kupec namerava združiti. Trditve kasacijskega sodišča se naslanja na smisel omenjenih olajšav, ki težijo po zadostitvi stanovanjskih potreb kupca, ki so seveda lahko v posameznih slučajih različne. Izbran je bil torej vsebinski kriterij na račun strogo formalnega. Čeprav je šlo v konkretnem primeru za korištenje olajšav, ki jih je predvideval zakon št. 168/82, ni dvoma, da takšna rešitev lahko krije tudi sedaj veljavno zakonodajo na področju olajšav za prvo stanovanje, saj jo navdihuje isti cilj zadostitve stanovanjskih potreb posameznikov. Poleg tega pa lahko omenjena razsodba predstavlja *precedens*, iz katerega se lahko izlušči splošno načelo, ki lahko velja kot kriterij za rešitev tudi drugih podobnih problematičnih primerov.

SLOVENIJA PRVIČ NA SVETOVNI RAZSTAVI

Na svetovni razstavi Expo 98, ki jo bodo 22. maja odprli v Lizboni in bo trajala do 30. septembra, bo s svojim nacionalnim programom prvič sodelovala tudi Slovenija.

odločitvijo, da se bo v prihodnje udeleževala vseh svetovnih razstav Expo. Nastop slovenske države pripravljajo strokovnjaki ministrstev, raznih organizacij ter znanstvenih ustanov. Predsednica Nacionalnega sveta Expo je Marta Kos, vodja vladnega Urada za informiranje, podpredsednik pa Peter Volasko z ministrstva za znanost in tehnologijo. Ustanovljeni so tudi razni operativni organi, ki izvajajo oz. usmerjajo neposredne priprave za slovensko udeležbo na svetovni razstavi. Vlada je za nastop Slovenije odobrila 98 milijonov tolarjev. V Lizboni se bodo Slovenci predstavili kot mlada srednjeevropska država, zanimi-

va za gospodarsko in turistično sodelovanje, ki namenja veliko pozornost tudi vprašanjem okolja. Slovenski paviljon v velikosti 300 kvadratnih metrov bo prikazal vodni krog, ki ponazarja naravni cikel kroženja vode v naravi, tako da bo obiskovalce spravljal v nekakšno "kroženje" in s tem v gibanje, ki je značilno za enega osnovnih življenjskih krogov - kroženje vode. Med tem "kroženjem" lahko vsak obiskovalec spozna in zazna naravne vire, zanimive zaradi svoje pestrosti in hkrati značilne za Slovenijo, zato tudi naslov naše predstavitve *Slovenija - Terra Mystica*. Obiskovalec predstavitvenega prostora Slovenije bo vstopil najprej v temen prostor - v podzemne jame - ki je izhodiščna točka. Tu se bo vključil v vodni krog, ki ga bo popeljal mimo na različne načine vpetih naravnih elementov in ga hkrati seznanil z informacijami o Sloveniji. Nadaljnji ogled slovenskega paviljona se bo odvijal v svetlem krožnem jedru, v katerem bodo

prikazani vsi bistveni segmenti delovanja države: gospodarstvo, turizem, ekologija, znanost, kultura. Informativno jedro pripravljajo razne državne ustanove, s sodelovanjem Pomorskega muzeja in Morske biološke postaje v Piranu in piranskega Zavoda za naravo in kulturno dediščino.

Nacionalni dan Slovenije na svetovni razstavi v Lizboni bo 23. maja, dan po odprtju te odmevne prireditve. Sprejeta sta že celostna grafična podoba in seveda predstavitveni znak Slovenije (na sliki). Vizualni del podobe predstavlja kapljo vode, v kateri vidimo ribe; kaplja je v prepoznavni obliki očesa. Voda je predstavljena kot nosilka življenja na Zemlji in je hkrati tudi žarišče, iz katerega si razlagamo življenje na Zemlji in prepoznavamo njeno bogastvo. Zelena barva ozadja pa kaže na osrednjo temo - skrb za okolje - slovenske prisotnosti na stoti svetovni razstavi Expo 98.

M.

ŠPORT

KOTALKANJE

TANJA ROMANO LE 2.

V organizaciji Športnega društva Polet je bilo konec tedna na kotalkališču na Pikelcu

pri Opčinah deželno prvenstvo zveze FIHP v umetnostnem kotalkanju. Od naših predstavnikov je v vlogi nesporne favoritinje v kategoriji "jeunesse" nastopila samo Poletovka Tanja Romano. Nastop se ji je ponesrečil, s čimer je dokazala, da ni še najbolje psihološko pripravljena na zahtevnejše nastope, ki jo čakajo. Kljub vsemu je bila na koncu druga v prostem programu in seveda... razočarana.

LOKOSTRELSTVO

DOBRE UVRSTITVE ZARJANOV

Čeprav v maloštevilni zasedbi so se lokostrelci Zarje Mime discount na tekmovanjih v poljskem lokostrelstvu v Ankaranu in Palmanovi dobro odrezali. Na prvi preizkušnji za trofejo Alpe Adria v Ankaranu se je v močni konkurenci Zarjan Marko Turk povzpela na 2. mesto, Moreno Granzotto pa je bil 3. Na tekmovanju za 4. Trofejo le Mura v Palmanovi sta si Granzotto in Turk izmenjala mesti.

ROKOMET

SLOVENSKA B2 LIGA: KRAS-Zabnice 21-24 (11-14)

OBVESTILO

ŠPORTNO DRUŠTVO SOKOL prireja od 25. junija do 7. julija Športne igre 98. Športne panoge: plavanje, šah, namizni tenis, jahanje, ženska in moška odbojka, moška košarka in nogomet, balinanje. Zaključna igra bo lov na zaklad, pripravili pa so tudi tekmo v teku in dirko z gorskimi kolesi. Na Športne igre se lahko vpišejo posamezniki ali ekipe. Rok vpisovanja zapade v sredo, 20. t.m. Prijavite se lahko na telefonski številki 0347 - 7602835 ali vsak torek in četrtek od 19.30 do 20.30 v gostilni "Bunker" v Nabrežini. Prijavnice lahko dobite: v Trstu v Narodni in študijski knjižnici, v knjigarni Terčon v Nabrežini, v Boris sports clubu v Briščikih, v baru Prosvetnega doma na Opčinah in v trgovini jestvin Top market v Bazovici; v Gorici v knjižnici Damir Faigel, v Katoliški knjigarni in športni trgovini K2; ter v Čedadu na sedežu Novega Matajurja. Prijavnico mora izpolniti vsak tekmovallec, ki nastopa kot posameznik, oz. tisti, ki je odgovoren za ekipo. Podpisano prijavnico lahko oddaste na zgoraj omenjenih krajih, pri poverjenih osebah in društvi oziroma jo lahko pošljete na naslov: SOKOL, Nabrežina 89, 34011 Nabrežina. V petek, 22. t.m., bodo na tiskovni konferenci izžrebali vrstni red nastopajočih posameznikov in ekip oz. sestavili tekmovalne skupine.

PREDAVANJE-PRIČEVANJE NA DNEVU DRUŽIN NA VRHU SV. MIHAELA

"KLIČEMO PO LJUBEZNI!"

DANIJELO DEVETAK

Ta pomenljivi stavek je na srečanju družin v nedeljo, 10. t.m., na Vrhu sv. Mihaela pri Gorici (gl. članek na prvi strani) izrekla prof. Angelca Žerovnik, v Sloveniji in tudi pri nas znana pedagoginja in publicistka, ena izmed predavateljic na prijetnem srečanju-pričevanju v okviru dneva družine.

ANGELCA ŽEROVNIK

Skupno z možem prof. Markom Žerovnikom sta nanaizala nekaj misli o tem, kako je za vzgojo otrok pomembna močna ljubezen med starši. Z jasnimi in močnimi mislimi, ki so takoj priklenile poslušalce na stole, je prof. Angelca spregovorila o pojmu in vrednoti ljubezni, s katerima imajo ljudje danes resne težave. Hitro smo razumeli, da smo vsi glede razmišljanja o ljubezni nekako tešči, pa čeprav gre za osnovne pojme družinskega življenja. "Čas je hiter," je rekla prof. Žerovnikova, zato nam je le s težavo dano vstopati v temelje stvari. Sama ljubezen je resnično temeljno čustveno stanje, ki vodi k združenju in povezovanju. Posameznik se prek odnosa z drugim dograjuje, razvoj osebnosti je namreč povezan z odpiranjem in darovanjem drugemu. Ljubezen, ki "krona in križa", pripomore k osebni rasti. Poznamo različne oblike ljubezni: najbolj zahtevna je zakonska, najbolj naravna pa je starševska ljubezen do otrok; kar neverjetno je, kako močne prirodne sile bivajo v človeku! Nadalje poznamo ljubezen med sorodniki, ki je danes vedno šibkejša; pa še: med somišljeniki, ljudmi, ki gradijo na istem

Za predavateljsko mizo. Z leve: Marko in Angelca Žerovnik, Nada in Tone Kokalj

temelju. Nekdo lahko čuti ljubezen do narave, če mu ta še kaj pomeni, pa do umetnosti, če ga ta nagovarja; ljubezen namreč vodi v srečo, navdihuje pozitivne misli. Govori se tudi o telesni in duhovni ljubezni. Predvsem mladi pogrešajo duhovno ljubezen, medtem ko vsak dan srečujejo na ulici in na televizijskem ekranu le telesno ljubezen, iz katere je naša družba naredila kult. Telesna ljubezen je sicer potrebna, da zvabi dva nasprotna spola; družina pa ne obstane, če telesna ljubezen ne preraste v duhovno; le ta je namreč sposobna sprejemati tudi napake in žalitve človeka, ki deli skupno usodo.

Kaj je ideal ljubezni? Ali lepo telo? Bogat partner? Predavateljica je prepričljivo izpovedala, da vidi ideal ljubezni v definiciji sv. Pavla v pismu Korinčanom: "Ljubezen je potrpežljiva, dobrotljiva je ljubezen, ni nevoščljiva, ljubezen se ne ponaša, se ne napihuje, ni brezobzirna, ne išče svojega, se ne da razdražiti, ne misli hudega. Ne veseli se krivice, veseli pa se resnice. Vse prenaša, vse veruje, vse upa, vse prestane. Ljube-

zen nikoli ne mine." Družina, ki se ima rada, se zna skregati, zna pa tudi odpustiti. "Vse prestane..." V družinski ljubezni je spoštovanje osnovni element; pomembna sta tudi zaupanje in svoboda, pa še: bližina, odprtost, pozornost in občudovanje drugega, dobrohotno zavzemanje drug za drugega, dobrotla, rahločutnost, pogovor, pa tudi molk in tišina. Nobena stvar ni tako pomembna kot družina, ki stoji trdno na temelju razumevanja in ljubezni.

MARKO ŽEROVNIK

Po teh močnih stavkih je tudi prof. Marko Žerovnik navedel nekaj modrih in svetih besed, za svojo ženo dopolnil s krajšim razmišljanjem o tem, kako se je treba v družini prilagajati drug drugemu. Niso toliko pomembne besede, kot pa dejanja. Posameznik tako zori in napreduje, ko mu iz ljubezni napor postane užitek. In tak zglede je za otroke pravi zaklad.

TONE KOKALJ

Za zakoncema Žerovnik sta spregovorila zakonca Kokalj iz Vodice pri Ljubljani; v tej vasi je Tone Kokalj, sicer oče

treh otrok in učitelj po poklicu, župan. Skupno z ženo Nada sta prisotnim razložila, kako je prišlo do odločitve, da je Tone leta 1994 kandidiral, in kako to družbeno-politično udejstvovanje, ki ga v duhu služenja jemljeta kot nekako poslanstvo, usklajujeta z družinskimi potrebami. "Zadeve niso tekale, kot bi morale," je povedal Tone Kokalj; zato se je odločil za aktivno udejstvovanje v politiki. Najprej je skušal kaj ukreniti preko kulture, da bi prebudil javnost in spodbudil svež utrip. Ker se nihče ni našel za mesto župana, je zadnji trenutek sam kandidiral in hkrati "molil, da bi ne bil izvoljen". Na začetku je doživel "nepopisno težavo", saj "za tako odgovorno vlogo ne zadostuje dobra volja". Učil se je na napakah. V veliko oporo mu je bila žena Nada, katere značaj se dobro dopolnjuje z njegovim. Kasneje je poskrbel za politično profesionalizacijo, pogosto pa res ne ve, če dati prednost poklicu ali družini. "Ni mi žal, da sem kandidiral; razmišljam pa, kako naprej." Kajti od politike danes v Sloveniji ni mogoče živeti; "vsaj na strani, na kateri sem jaz, ne." Če se po-

polnoma preda političnemu delu, tvega ostati prej ali slej na cedilu; kdor pa samo na pol deluje v politiki, dosti ne opravi. To je trenutno njegova (in ženina) dilema. Županovanje skuša uresničevati tako, da bi pripravil dober humor za svoje in drugih otroke, da bi popravil okolje, ki je v Sloveniji mladim v tem trenutku zelo nenaklonjeno, saj jih zavaja v različna stranpota.

NADA KOKALJ

Tudi Nada Kokalj, profesorica matematike in računalništva, je jasno poudarila, da usklajati politično udejstvovanje z družino ni preprosto; se pa da. Sama se ne čuti žrtev okoliščin, saj imata z možem veliko podporo v starših, ki stojijo za njima. Pomembno pa je tako ali drugače javno pripravljati prostor bodočim rodovom, tak ambient, ki bi si ga želela za lastne otroke.

RAZPRAVA

V razpravi z gosti, ki so iz matične domovine prinesli poleg lepe slovenske besede - svežo in "zdravo" sapico vitalnega optimizma, so prišla na dan kar številna vprašanja predvsem glede vrednot in nevednot, glede vzgoje, družine in njenih odnosov do sveta šole. Tone Kokalj je podčrtal, da nihče ni vzorčni primer. Družina in ljubezen sta zapleteni zadevi. "Zato ne obstajajo recepti!" Gospa Angelca Žerovnik pa je pohvalila pogum skupine goriških družin, ker prirreja taka srečanja. "To je vredno posnemati. Hvala, da sem danes lahko preživela med vami. To izkušnjo bom ponesla v Slovenijo, kajti kličemo po ljubezni. Rabimo ljubeče družine! Rabimo ljubeče duhovnike! Rabimo ljubeče župane!" Nadaljevali bi lahko v nedogled. In še bi ne bilo dovolj.

PREJELI SMO IN OBJAVLJAMO

O SLOVENSKEM ODPORNIŠKEM GIBANJU

Razpravljati danes o slovenskem odporiškem gibanju je zelo "težko", posebno za nas mlade, ki teh časov nismo doživljali. Želim pa vseeno podati nekaj svojih misli ob praznovanju 25. aprila. Že nekaj let sledim zgodovinskimi razpravljanjem o odporiškem gibanju, o komunizmu, fojbah itn. Prišel sem do zaključka, ki bo verjetno za nekatere "bele" in "rdeče" ljudi neprimeren.

V zadnjem desetletju se pojem odporišta in antifašizma zelo podcenjuje. Govori se o komunističnih zločinih, o fojbah itn. To, da se pokaže, da je bil komunistični režim ali totalitarizem zelo oddaljen od prvotnih socialističnih idej o enakopravnosti, je pošteno in za zgodovino je to velik korak k objektivnosti. Posebno pri zgodovini slovenskega naroda ne smemo pozabiti na Dolomitsko izjavo z dne 1. marca 1943 in na množične poboje domobrancev v Kočevskem Rogu, na Teharjah, v okolici Škofje Loke in Hrastnika v poletju

podcenjevati vlogo NOB proti nacifašizmu. Dejstvo je, da so Slovenci sami zagnali fašiste in naciste z naše zemlje in žrtvovali življenje za svoj narod.

Poleg tega bi se morali na 25. april spomniti na vse tiste Čedermace, ki so v času fašističnega terorja na skrivnem širili slovensko kulturo. To so bili tako duhovniki kot laiki, katerim ni šlo za ideologijo, temveč za ohranitev našega jezika in kulture. Ob takih slavnostih se moramo spomniti tudi na vse

tiste, ki so tvegali življenje za našo kulturo. Koliko ljudi je bilo ubitih, aretiranih in konfiniranih, ker so budili narodno zavest, ker so naskrivaj po domovih in na gmajnah učili slovensko pesem, naj je bila to narodna ali cerkvena? Danes ljudje na to pogosto pozabljajo in gledajo le na lastne interese, na dobiček, na nagrado, na denar. Danes ljudje ne delajo zastonj. Samo če je plačano. Saj ni važno, če delajo za narod ali proti njemu, važ-

no je plačilo. Vsi tisti, ki so šli v partizane, ki so tihotapili slovenske knjige po našem Krašu in budili narodno zavest, vsi ti niso vprašali nobenega plačila: zadoščal jim je en sam stavek: "Hvala za vse, kar ste naredili za naš narod." Nekateri niti tega niso bili deležni, ali ker so umrli ali so šli v pozabo zaradi političnih ideologij.

Vsak naj sedaj razmišlja, kot želi!

- DARIO BERTINAZZI

PRVI MAJ, PRAZNIK VSEH DELAVCEV

Sprevodi ob godbi - budnice. Praznik dela so združili s praznovanjem osvoboditve in konca vojne. Vse lepo in potrebno. Zakaj pa obešajo rdeče zastave pri vhodu v vasi? Ali so znamenja ene stranke, ki si hoče prilastiti ta praznik v propagandne namene? Če je tako, prvi maj ni praznik dela, ampak propaganda za stranko. Delavec mora delati tudi brez partije, tudi brez partijske

izkaznice. Ne dela zato, ker je komunist, ampak hodi na delo za vsakdanji kruh, ki je bel ali črn ali rdeč. Če bi pa delavci pomislili na to, kaj je komunizem prinesel delavcem in državi, ko je prišel na oblast, bi se tile morali oddaljiti od partije. Če nas zgodovina nič ne uči, potem nam ni pomoči. Če kdo hoče postati številka ali osel, ki vleče voz države v korist nekaterih ljudi, svobodno, a nima pravice, da bi druge prisilil, kako naj razmišljajo. Ko partija pride na oblast, bodo to oblast uživali samo nekateri, delavci pa so opeharjeni. Začasno bi bili preskrbljeni z vsakdanjim kruhom na račun

dolgov, ki bi jih morali na koncu plačevati sami delavci z brezposelnostjo in visokimi davki. Tedaj bi vse demonstracije nič ne zalegle. Enkrat so pravili: Žrtve morajo biti. A čigave? Tistih, ki so na oblasti? Oni se brezvestno gostijo na račun proletarcev, ki so jim obljubljali nebena na tem svetu. Žrtve so smiselne, ko se potem ljudje imajo bolje, ne pa, če žrtve gredo v nedogled.

Prvi maj je praznik vseh ljudi, ki si služijo vsakdanji kruh na pošten način, ne more biti pa monopol ene same stranke. Delo naj koristi vsem; partijcem in nepartijcem.

BR